

หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ
ชุด “อาชีพที่สร้างสรรค์ขึ้นเอง” (อาชีพอิสระ)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ - ๖

เรื่อง

สนุกกับการขยายพันธุ์พืช

กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ

พิมพ์แจกครั้งแรก พ.ศ. ๒๕๓๘

จำนวน ๔๘,๐๐๐ เล่ม

ลิขสิทธิ์เป็นของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ISBN 974-268-0973

คำนำ

“สนุกกับการขยายพันธุ์พืช” เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมเล่มหนึ่งในโครงการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมและส่งเสริมการอ่าน ชุด “อาชีพที่สร้างสรรค์ขึ้นเอง” (อาชีพอิสระ) ระดับประถมศึกษา ซึ่งกรมวิชาการได้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ - ๖ กระทรวงศึกษาธิการได้มอบหมายให้นายเอี่ยม จัษฎะประเสริฐ เป็นผู้เขียน แต่งตั้งนายดนัย ดิษยบุตร และนายวิทยา สิริอนุวัฒน์ เป็นผู้ตรวจขึ้นสุดท้าย และคณะกรรมการยกร่างโครงสร้างและตรวจหรือพิจารณาด้านฉบับหนังสืออ่านเพิ่มเติมและส่งเสริมการอ่าน ชุด “อาชีพที่สร้างสรรค์ขึ้นเอง” (อาชีพอิสระ) ระดับประถมศึกษา ดังรายนามท้ายเล่มเป็นผู้พิจารณาต้นฉบับในภาพรวม

เนื้อหาของหนังสือเล่มนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับการขยายพันธุ์พืช การนำเสนอนอกจากจะให้นักเรียนได้รับความรู้ในเรื่องทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับการขยายพันธุ์พืชแล้ว ยังได้เสนอขั้นตอนการปฏิบัติของการขยายพันธุ์พืชแต่ละชนิดไว้ด้วยเพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจยิ่งขึ้นและสามารถฝึกปฏิบัติตามได้ ตัวอย่างการขยายพันธุ์พืชที่นำเสนอภายในเล่มนี้จะประกอบด้วยการเพาะเมล็ด การตอนกิ่ง การติดตา และการต่อกิ่ง อันเป็นการขยายพันธุ์พืชที่เห็นว่าเหมาะกับวัยของเด็กในระดับประถมศึกษาจะสามารถนำไปปฏิบัติได้ ในตอนท้ายของเล่มผู้เขียนได้ชี้แนะให้นักเรียนทราบว่าการขยายพันธุ์พืชนั้นสามารถประกอบเป็นอาชีพได้

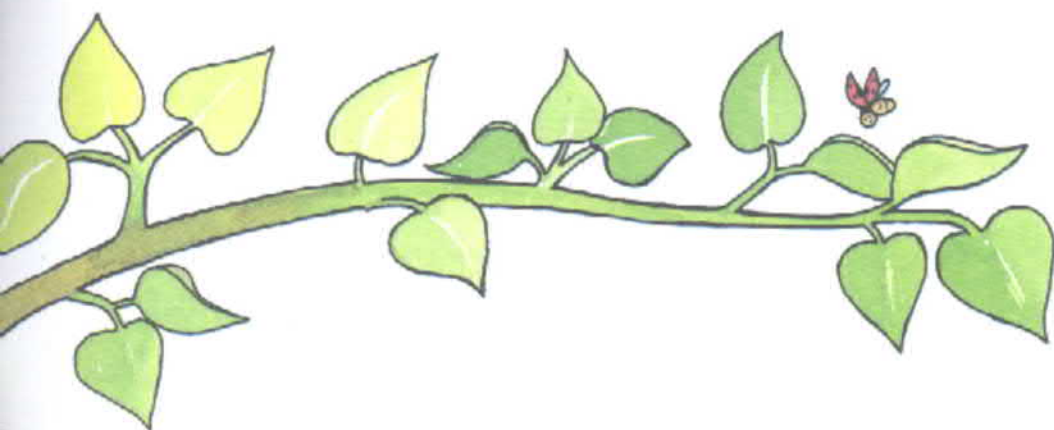
กรมวิชาการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนตามสมควร และขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการจัดทำไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ณม ๐๐ ๔๔๗

(นางกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา)

อธิบดีกรมวิชาการ

สารบัญ

คณะกรรมการประกวด

๑

ทดลองตอกลง

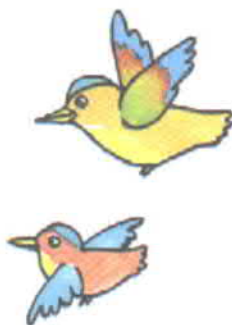
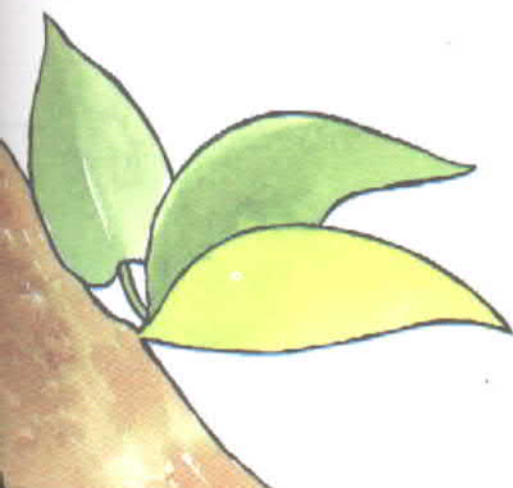
๒๗

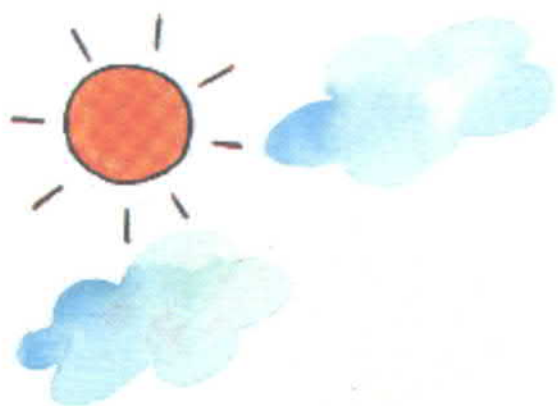
ฝึกตัดตา

๓๗

รายได้พิเศษ

๔๓

ชนะการประกวด

ณ หมู่บ้านจัดสรรแห่งหนึ่งแถบชานเมืองฝั่งธนบุรี มีบ้านจัดสรรหลายสิบหลัง
ปลูกสร้างอย่างน่าอยู่บนพื้นที่หลังละ ๕๐ ตารางวา ในจำนวนบ้านหลายหลังนี้มีบ้านสามหลัง
ที่มีอาณาบริเวณติดกัน ทุกเย็นหลังเลิกเรียนแล้วจะพบเด็กหญิงสองคนอายุรุ่นเดียวกันซึ่งเรียน
อยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งไม่ไกลจากหมู่บ้านนั้น นั่งคุยกันที่
ม้าหินใต้ต้นมะม่วงริมสนามหญ้าเป็นประจำเกือบทุกเย็น

เย็นนี้อากาศโปร่งแจ่มใส ลมเย็นๆ พัดโชยมา ใบมะม่วง ใบมะพร้าวไหวตัวตาม
แรงลม เด็กผู้หญิงสองคนได้มานั่งพูดคุยกันอีกที่ม้าหินใต้ต้นมะม่วง

“เก้ เมื่อตอนบ่ายพ่อของเธอไปรับเธอที่โรงเรียนหรือเปล่าจ๊ะ” แพรวถามขึ้น

“ไปรับจ๊ะ วันนี้พ่อของฉันเอาต้นไม้มาฝากฉันด้วยนะ”

“ต้นอะไรหรือ ต้นใหญ่ไหมจ๊ะเก้ ฉันอยากเห็นจังเลย” แพรวถามด้วยความสนใจ

“ฉันก็ไม่รู้เหมือนกัน แต่พ่อบอกว่าเมื่อต้นโตแล้วจะมีดอกสีเหลือง ดอกโตเหมือนกับที่เราไปเห็นมาในงานวันเฉลิมฯ ๕ ธันวาคม ที่ถนนราชดำเนินปีที่ผ่านมานั้นแหละ” เก้เล่าให้เพื่อนฟัง

“แหมฉันอยากเห็นจังเลย ใส่กระถาง หรือว่าเป็นกิ่งตอนล่ะ”

“เอาอย่างนี้ก็แล้วกัน พรุ่งนี้เป็นวันเสาร์ เธอมาที่บ้านฉันสิ ฉันจะพาเธอไปดูต้นไม้ที่นั่นดีไหมล่ะ” เก้ชวนแพรวให้ไปดูต้นไม้ที่บ้าน

“ดีจ๊ะ” แพรวตอบรับด้วยความดีใจ

เด็กทั้งสองคุยกันถึงเรื่องความสวยงามของแสงประทีปโคมไฟ และต้นไม้กระถางที่เจ้าหน้าที่จัดตกแต่งไว้อย่างเป็นระเบียบสวยงามด้วยความเพลิดเพลิน จนกระทั่งเย็นมากแล้ว แม่ของเด็กทั้งสองต้องมาตามให้กลับไปกินอาหารเย็น และก่อนที่จะแยกกลับไปที่บ้านของตน แพรวพูดกับเก้ว่า “เก้ อย่าลืมนะที่เรานัดกันไว้พรุ่งนี้เช้า”

“น้ดอะไรกันหรือ แหมที่จริงหนูสองคนก็พบกันอยู่แทบทุกวันอยู่แล้วนะจ๊ะ” แม่ของเก้พูดหยอกยิ้ม ๆ

หลังจากทั้งหมดได้แยกย้ายกันกลับบ้านแล้ว ความมืดก็ค่อย ๆ เข้าปกคลุมบริเวณสนามและพื้นที่ทั้งหมด นั้นแสดงว่าแพรวกับเก้เพลิดเพลินกับการพูดคุยกันจนกระทั่งมืดค่ำ

ที่โต๊ะอาหารบ้านของแพรว สมาชิกของบ้านซึ่งประกอบด้วยพ่อ แม่ พี่ชายของแพรว ซึ่งเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ และน้องสาวคนเล็ก เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนเดียวกับแพรว กำลังนั่งรับประทานอาหารกันอย่างเอร็ดอร่อย พ่อได้พูดกับแพรวว่า “นี่แพรว วันนี้ต้องให้แม่ออกไปตามมากินข้าวเชียวนะ ปล่อยให้น้อง พี่ และพ่อ นั่งรอจนหิวข้าวกันทุกคนเลย”

“หนูต้องขอโทษคุณพ่อ คุณแม่ และทุก ๆ คนด้วยค่ะที่เป็นต้นเหตุทำให้ทุกคนหิวและรอกินข้าว” แพรวพูดพร้อมกับชำเลืองดูพี่ชายซึ่งมองแพรวด้วยความฉงน แพรวส่งยิ้มที่มุมปากให้พี่ชายพร้อมกับก้มหน้าจัดการกับอาหารต่อไป

แพรวกินข้าวด้วยความเอร็ดอร่อยกว่าทุกมื้อที่ผ่านมา คงเป็นเพราะความหิวที่กลับบ้านค่าก็เป็นได้ แพรวกินข้าวไปคุยไปหลายเรื่อง คุยถึงบ้านของเก้ที่ปลูกต้นไม้ไว้หลายชนิด คุยถึงงานวันเฉลิมพระชนมพรรษาปีที่ผ่านมา แถมท้ายด้วยการขออนุญาตพ่อไปบ้านของเก้ เพื่อดูต้นไม้ที่พ่อของเก้นำมาใหม่สองสามต้น พ่อของแพรวอนุญาตพร้อมกับกำชับไม่ให้แพรวไปทำความเดือดร้อนที่บ้านของเก้ แพรวรับคำพร้อมกับกล่าวขอบคุณคุณพ่อที่อนุญาตให้ไป

หลังจากทุกคนเสร็จจากภารกิจต่างๆ แล้ว ต่างก็แยกย้ายกันเข้านอน คินนิน แพรวนอนหลับสนิทบนเตียงนอนอันอ่อนนุ่ม ในขณะที่หลับ แพรวฝันว่าแพรวได้ปลูกต้นไม้ที่แปลงหน้าบ้าน ต้นไม้ที่ปลูกออกดอกบานสะพรั่ง สีเหลืองอร่ามเต็มไปหมด ต้นไม้ที่ออกดอกนั้นเหมือนต้นไม้ที่แพรวเห็นในวันเฉลิมพระชนมพรรษาเลยทีเดียว แพรวชื่นชมกับต้นไม้ที่ตนเองปลูก และรู้สึกพอใจในความสำเร็จที่ตนเองได้ทำ แพรวสะดุ้งตกใจตื่นเมื่อได้ยินเสียงเรียกของแม่

“แพรว ตื่นเถละลูก หกโมงแล้วจะนอนไปถึงไหนกัน ดูน้องไก่อเดินไปคุปลาที่คุน้ำกับคุณพ่อแล้ว เออ เมื่อคืนแพรวขออนุญาตคุณพ่อไปที่บ้านของเก๋ตอนเช้านี้ไม่ใช่หรือ แพรวลืมหรือเปล่าลูก” แม่ของแพรวมาปลุกแพรวให้ลุกขึ้น

แพรวจ้วเจียลูกจากเตียงนอนอย่างเสียดาย พร้อมกับพูดว่า “เสียดายจังเลย”

“เสียดายอะไรหรือลูก บ่นยังกับเพลงของพุ่มพวงเขี้ยวนะ” แม่ของแพรวพูดขึ้น

แพรวทำท่างงๆ พร้อมกับเดินมาที่หน้าต่าง และมองออกไปที่บริเวณสนามหน้าบ้านด้วยความไม่แน่ใจว่าเรื่องที่ผ่านมาเป็นเรื่องจริงหรือฝันไป แต่แล้วแพรวก็ผิดหวัง เพราะสนามหน้าบ้านมีแต่สวนหย่อมและต้นไม้จำนวนไม่มากนัก ไม่มีต้นไม้ดอกสีเหลืองอย่างที่เห็นในความฝันเลย แพรวลั่นหัวเล็กน้อยอย่างอ่อนใจ แม่ของแพรวมองดูลูกสาวอย่างรักใคร่เอ็นดู และแปลกใจที่เห็นลูกสาวมีอะไรแปลกๆ ไป

เมื่อเสร็จจากภารกิจในตอนเช้าแล้ว แพรวรีบแต่งตัวด้วยชุดอยู่บ้าน นุ่งกางเกงขาสั้น สีเทาตัวโปรต ใส่เสื้อยืดแขนสั้นสีแดง ที่จะลืมไม่ได้และทำเป็นประจำก็คือเกล้าผมที่ค่อนข้างยาวด้วยหนังยางเป็นพวงหางกระรอกห้อยด้านหลัง

“คุณพ่อ คุณแม่คะ หนูขออนุญาตไปบ้านเก๋เล่นนะคะ” แพรวขออนุญาตพ่อกับแม่และยกมือไหว้ก่อนเดินออกประตูบ้านไป

“พี่แพรว หนูขอไปด้วยคนได้ไหมจ๊ะ หนูจะไปหาพี่เก๋จ๊ะ” ไก่อ น้องสาวของแพรวเดินตามหลังแพรวออกมา และเข้ามาเกาะแขนแพรวถามอย่างเอาใจ

“เดี๋ยวคุณแม่ดูเอา พี่ไม่รู้ด้วยนะ เมื่อวานคุณพ่อใช้ให้น้องไก่อจัดหนังสือบนชั้นหนังสือในห้องนอนให้เรียบร้อยไม่ใช่หรือ”

“จริงสิ ถ้าอย่างนั้นหนูขอไปวันหลังดีกว่า”

“เขาเรียกว่าวันหน้าจ๊ะ ไม่ใช่วันหลัง” แพรวบอกน้องสาวเสร็จก็รีบเดินจำอำวออกจากบ้านมุ่งตรงไปยังบ้านของเก๋อย่างรีบด่วนเพราะสายแล้ว

บ้านของเก๋อยู่เลยบ้านของลุงโตซึ่งเป็นลุงของเก๋ไปเพียงหลังเดียว อาณาบริเวณของบ้านทั้งสองติดกัน แพรวใช้เวลาเดินเพียงครึ่งเดียวก็ถึงบ้านของเก๋ เก๋หรือชื่อจริงว่าอรอนงค์ จุลทะสี เป็นบุตรสาวคนเดียวของนายเกตุและนางวิไล จุลทะสี พ่อของเก๋มีอาชีพเป็นพนักงานซ่อมรถที่บริษัทแห่งหนึ่งแถบฝั่งพระนคร มีรายได้ค่อนข้างดี ส่วนแม่ของเก๋มีอาชีพเป็นพนักงานธนาคาร ครอบครัวนี้มีความสนิทสนมกับครอบครัวของแพรวดี นายเกตุอายุแก่กว่าพ่อของแพรวสองปี ส่วนนางวิไลมีอายุรุ่นราวคราวเดียวกับแม่ของแพรว แพรวเดินจ้ำอ้าวมาถึงบ้านของเก๋ พบว่าเก๋กำลังยืนคุยกับพ่อที่บริเวณแปลงปลูกต้นไม้หน้าบ้าน

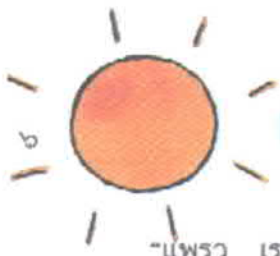
“สวัสดีค่ะคุณลุง สวัสดีเก๋ ฉันต้องขอโทษด้วยนะที่มาช้าไปหน่อย บังเอิญน้องไก่จะตามมาด้วย ฉันก็เลยต้องเสียเวลาพูดด้วย”

แพรวกล่าวขอโทษเสร็จแล้วก็เดินไปหยุดยืนอยู่ข้างๆ เก๋ เฟ้งสายตามองไปที่ต้นไม้สีกระถาง ซึ่งแพรวสังเกตเห็นแล้วคิดว่าคงจะเป็นต้นไม้ที่เฟ้งนำมาวางไว้ไม่เกินสองวันนี้เป็นแน่

“คุณลุงคะ ไม่กระถางพวกนี้คุณลุงซื้อมา หรือว่ามีใครให้มาคะ” แพรวเอ่ยถามลุงเกตุด้วยความสนใจ

“อ้อ ต้นไม้สีกระถางนี่นะหรือ ลุงไม่ได้ซื้อหรอก คนงานที่อุ้งรถเขาแยกใส่กระถางไว้หลายกระถาง เขาก็เลยแบ่งให้ลุงมาสวมสีกระถาง แถมบริการยกใส่รถลุงให้ด้วย ลุงก็เฟ้งจะได้ต้นไม้พวกนี้มาเมื่อวานนี้เอง” ลุงเกตุเล่าให้ฟัง

“แพรว เราเดินไปดูต้นไม้ทางโน้นบ้างดีไหม” เก๋ชวนแพรวให้ไปดูต้นไม้บริเวณอื่นบ้าง

“ดีเหมือนกันเก๋ คุณลุงคะ แพรวขอเดินไปชมต้นไม้กับเก๋ก่อนนะคะ”

เก๋จึงมือแพรวเดินดูรอบบริเวณสวนหย่อมข้างบ้านซึ่งปลูกไม้ดอกไม้ประดับไว้อย่างสวยงาม มีพันธุ์ไม้นานาชนิดออกดอกบานสะพรั่ง ผีเสื้อหลายตัวบินโฉบไปมา ดูแล้วเพลิดเพลินดี ทั้งสองคนมาหยุดยืนที่ต้นไม้ต้นหนึ่งซึ่งมีดอกสีเหลืองสดบานรับแสงอาทิตย์ยามเช้าอยู่หลายดอก

“เก๋ นี่เขาเรียกว่าดอกอะไรจ๊ะ ดอกสีสวยจังเลย”

“เอ ดอกอะไรนะ จันก็ลืมไปแล้ว คุณพ่อเคยบอกจันหนึ่งแล้วจ๊ะ ชื่อมันติดอยู่ที่ริมฝีปากนี่เอง” เก๋ทำท่านึกอยู่ครู่ใหญ่ แต่ก็นึกไม่ออก จึงต้องเดินไปถามพ่อซึ่งเดินอยู่ไม่ห่างนัก

“คุณพ่อคะ ต้นที่มีดอกสีเหลืองต้นนี้ชื่อต้นอะไรคะ หนูลืมชื่อไปแล้วค่ะ”

“โอ้เอ๋ยยายเก๋ พ่อเพิ่งบอกชื่อต้นไม้ต้นนี้เมื่อสองวันมานี่เอง ทำไมถึงลืมเร็วนักล่ะ ต้นนี้เขาเรียกว่าต้นดาวกระจายจ๊ะ”

“อ้อ คราวนี้จำได้แล้วค่ะคุณพ่อ ขอบคุณค่ะ”

เก็บมาให้แพรวฟังว่าต้นไม้สามสีกระถางที่พ่อของตนนำมาจากอุ้งรถที่บริษัทนั้น ต้นเดิมมีดอกสีเหลืองเช่นเดียวกับดอกดาวกระจาย

แพรวทำท่างง ๆ หันไปดูต้นไม้สามสีกระถางที่นำมาใหม่ และเหลียวไปดูต้นที่ออกดอกสีเหลืองข้าง ๆ พร้อมกับพูดลอย ๆ ขึ้นว่า “ดาวเรือง ดาวกระจาย ไชโย นึกออกแล้ว นึกออกแล้ว”

“นึกอะไรออกหรือแพรว” ถามด้วยความสงสัย

“เดี๋ยวฉันจะเล่าให้ฟัง” แล้วแพรวก็เล่าความฝันเมื่อคืนนี้ให้เก๋ฟัง ตอนจบแพรวพูดว่า “ต้นไม้ที่ฉันฝันเห็นนั้นเหมือนกับต้นที่เราไปดูในงานวันเฉลิมฯ ไม่มีผิดเลย”

ขณะนั้นแสงแดดเริ่มร้อนมากขึ้น เก๋จึงมือแพรวเดินมาหาพ่อของตนและพูดกับพ่อว่า “คุณพ่อคะ ขอต้นดาวเรืองให้แพรวสักหนึ่งกระถางได้ไหมคะ”

ลุงเกตุพ่อของเก๋ขำเลียงดูลูกสาวแล้วยิ้มมนิด ๆ “ตกลงลูก ให้แพรวไปกระถางสองกระถางก็ได้ ที่อุ้งรถนั้นคนงานเพาะเมล็ดไว้เยอะแยะเลย เอาไว้คราวหน้าถ้าแพรวชอบละก็พ่อนำมาให้ก็อีก” ลุงเกตุพูดเสร็จก็เดินเข้าไปในบ้าน สักครู่หนึ่งก็เดินออกมาพร้อมกับขึ้นของพลาสติกสีขาวหนึ่งซองให้แพรว แพรวรับซองมาพร้อมกับแกะดู พบว่าภายในซองมีเมล็ดพันธุ์ไม้อยู่ครึ่งซอง และมีสลากเขียนไว้ว่าเมล็ดบานชื่น

“หนูแพรว เอาเมล็ดพันธุ์ไม้ดอกนี้ไปทดลองเพาะและปลูกดู ลุงได้มาจากคนงานที่อุ้งลุงยังไม่ได้เพาะดูเลย แล้วก็ยังไม่ได้อุ้มด้วยว่าเป็นเมล็ดอะไร”

“ขอบคุณค่ะคุณลุง แพรวอ่านสลากดูแล้วเป็นเมล็ดดอกบานชื่นค่ะ แพรวจะนำไปทดลองเพาะดูนะคะ ได้ผลยังไงจะมาเล่าให้คุณลุงฟังค่ะ”

“ยายเก๋เดี๋ยวช่วยยกกระถางต้นดาวเรืองไปส่งให้แพรวเขาด้วยนะลูก พ่อให้แพรวสองกระถางเลย แบ่งให้เท่า ๆ กัน จะดูซิว่าระหว่างต้นที่ให้แพรวกับต้นที่ให้ลูกดูแล้ว ต้นของใครจะออกดอกงามกว่ากัน”

เก๋ยมให้พ่อ แล้วก็ช่วยแพรวยกกระถางต้นดาวเรืองเดินนำหน้าแพรวไป ส่วนแพรวก็ยกกระถางอีกใบหนึ่งเดินตามเก๋ไปติดๆ ในความรู้สึกเล็กๆ ของแพรว ดูเหมือนว่าหัวใจของเธออย่างบอกไม่ถูก เพราะได้ทั้งต้นดาวเรืองที่ตนเองชอบถึงสองกระถาง และได้เมล็ดพันธุ์บานชื่นอีกหนึ่งซอง แพรวเดินตามเก๋ไป ในใจก็คิดถึงวิธีที่จะเพาะเมล็ดดอกบานชื่นที่ลุงเกตุให้มาให้งดได้ และนึกถึงภาพต้นไม้ดอกสีเหลืองที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้

แพรวกลับถึงบ้านพร้อมของฝากสองอย่างด้วยความดีใจ สิ่งที่ทำให้แพรวดีใจเป็นพิเศษก็คือ ซองบรรจุเมล็ดพันธุ์ดอกบานชื่นที่ลุงเกตุให้มา แพรวขอบคุณเก๋ที่ช่วยยกกระถางต้นไม้มาส่งให้ เมื่อเก๋กลับไปแล้ว แพรวจัดแจงยกกระถางต้นไม้ที่นำมาไปวางไว้ข้างแปลงต้นไม้

หน้าบ้าน แล้วถอดรองเท้า เดินเข้าบ้านตรงไปที่ชั้นวางหนังสือ ขณะนั้นทุกคนในบ้านกำลังนั่งดูโทรทัศน์กันอยู่ ยกเว้นแม่ของแพรวที่กำลังทำอาหารอยู่ในครัว แพรวค้นหนังสืออยู่ครู่หนึ่ง ก็หยิบหนังสือกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้น ป.๔ และหนังสือเรียนสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้น ป.๔ ขึ้นมาพลิกดู เพื่อค้นหาเรื่องวิธีการเพาะเมล็ดพันธุ์พืชมาอ่านให้เข้าใจมากขึ้น สิ่งที่แพรวขบขันใจเกี่ยวกับวิธีการเพาะเมล็ดพันธุ์พืชเริ่มกระจ่างชัดขึ้น เมื่อแพรวอ่านพบเรื่องดังกล่าวจากหนังสือสองเล่มนั้น

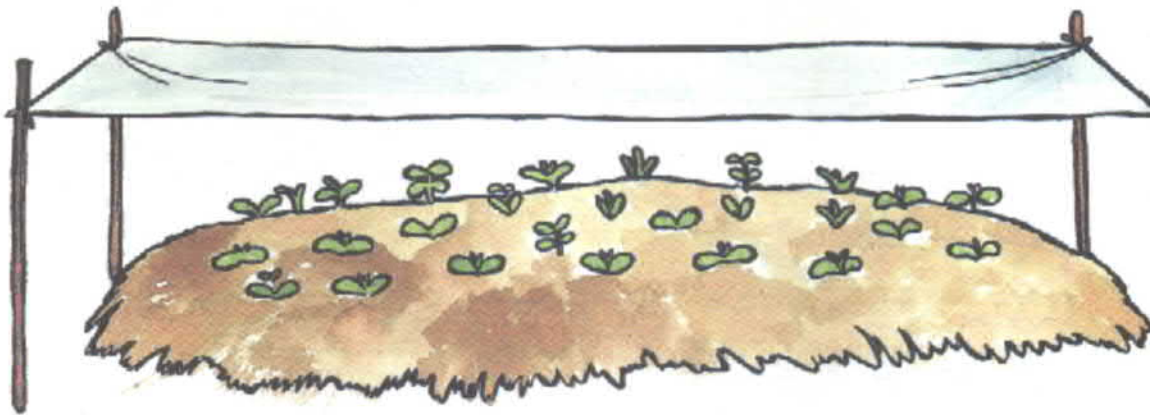

การเพาะเมล็ด

การเพาะเมล็ดพันธุ์พืชทั้งไม้ดอกไม้ประดับและพืชผักสวนครัวที่ทำกันอยู่ทั่วไป
นั้นนิยมทำกัน ๒ แบบ คือ

๑. การเพาะในภาชนะ

๒. การเพาะในแปลงเพาะ

การเพาะในภาชนะ เหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการเพาะจำนวนต้นพืช (ต้นกล้า) ไม่มากนัก เช่น การเพาะจำหน่ายกล้าพันธุ์ไม้ การปลูกผักสวนครัวหลังบ้าน หรือการเพาะพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับเพื่อใช้สำหรับปลูกในบริเวณบ้าน

๑. ภาชนะที่ใช้เพาะเมล็ดพันธุ์ ควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

- มีน้ำหนักเบา
- ไม่แตก หรือผุพังง่าย
- หาได้ง่าย และมีราคาถูก
- มีขนาดพอเหมาะที่จะหยิบยกเคลื่อนย้ายได้สะดวก
- มีรูระบายน้ำออกได้ดี

๒. วัสดุที่ใช้เพาะ หมายถึง ดินที่นำมาใช้เพาะเมล็ดควรมีคุณสมบัติเหมาะสมกับการงอกของเมล็ดพันธุ์ ดินควรมีลักษณะต่อไปนี้

- จะต้องร่วน โปร่ง อากาศภายในดินถ่ายเทได้ดี ยึดน้ำได้พอควรและน้ำซึมผ่านได้ง่าย
- มีธาตุอาหารพืชพอเพียงกับอายุของต้นกล้า ปกติจะอยู่ในระหว่าง ๓๐ - ๔๕ วัน ธาตุอาหารในดินจึงจะหมด
- ปราศจากโรคและแมลง หรือแร่ธาตุที่เป็นพิษต่อต้นกล้า
- ไม่เป็นกรด หรือด่างจัดจนทำให้ต้นกล้าที่ขึ้นมาเป็นอันตรายได้

ส่วนประกอบของดินที่จะใช้เพาะเมล็ดพันธุ์ในภาชนะ

สูตรที่ ๑

ทรายหยาบ (ทรายก่อสร้าง)	๑ หรือ ๒ ส่วน
ดินร่วน	๑ ส่วน
ใบไม้ผุ หรือปุ๋ยคอกเก่าๆ	๑ ส่วน

สูตรที่ ๒

ทรายหยาบ (ทรายก่อสร้าง)	๔ ส่วน
ดินร่วน	๔ ส่วน
ใบไม้ผุ	๒ ส่วน
ปุ๋ยคอกเก่าๆ	๑ ส่วน

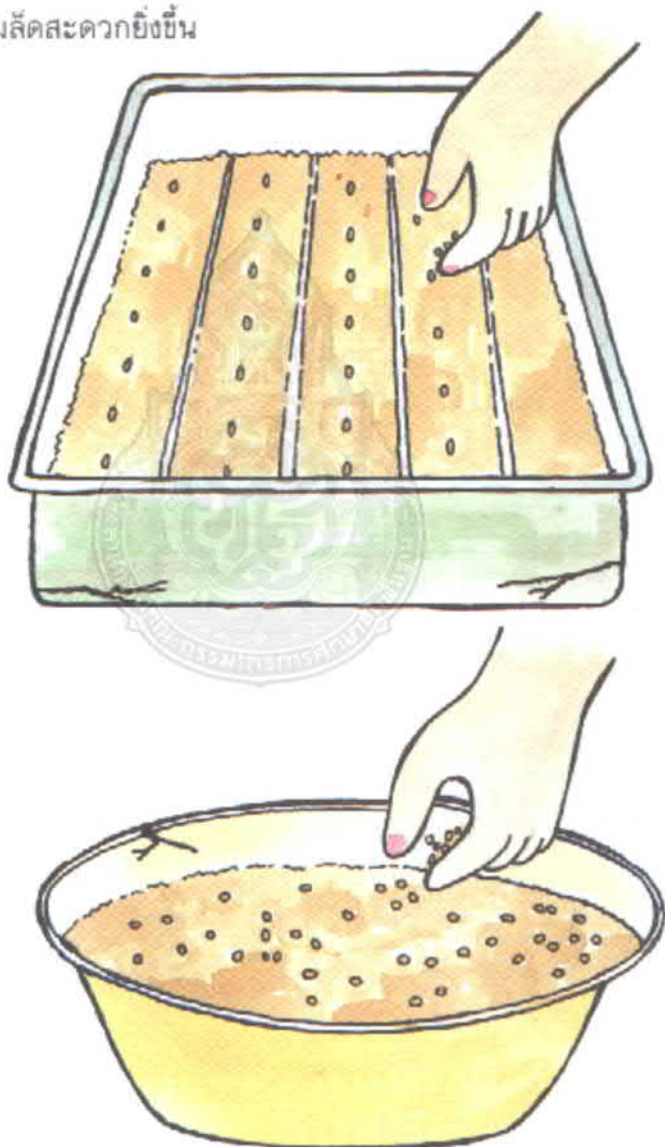
ส่วนผสมของดินเพาะจะใช้สูตรใดสูตรหนึ่งก็ได้ ผสมคลุกเคล้าให้เข้ากัน นำมาบรรจุในภาชนะเพาะได้โดยไม่ต้องเติมปุ๋ยเคมีใดๆ เลย

๓. การบรรจุดินลงในภาชนะ

๓.๑ การบรรจุดิน ก่อนนำดินลงบรรจุในภาชนะเพาะ ใช้อิฐหักหรือเศษหินรองก้นภาชนะให้สูงประมาณครึ่งนิ้ว ใช้เศษหญ้าแห้ง ขุยมะพร้าว อย่างใดอย่างหนึ่ง วางปิดเศษหินหรืออิฐหักที่รองก้นภาชนะให้พอมิด บรรจุดินที่ผสมคลุกเคล้ากันแล้วตามสูตรที่ต้องการลงภาชนะนั้น เคลี่ยหน้าดินให้เรียบ ปรับหน้าดินให้ต่ำกว่าขอบภาชนะเล็กน้อย ภาชนะเพาะที่นำมาเพาะจะต้องบรรจุดินเพาะที่ผสมแล้วลงไปให้มีความหนาของดินไม่น้อยกว่า ๓ นิ้ว

๓.๒ การหว่านเมล็ด การหว่านเมล็ดทำได้สองแบบ คือ การหว่านเมล็ดเป็นแถวกับการหว่านเมล็ดทั่วภาชนะเพาะ เมล็ดที่มีขนาดเล็กมากๆ ไม่สะดวกที่จะหว่านหรือหยิบโรย ควรผสมขี้เถ้า ทราย หรือขี้เลื่อยอย่างใดอย่างหนึ่ง จะทำให้การหว่านหรือโรยเมล็ดสะดวกยิ่งขึ้น

๓.๓ การกลบเมล็ด การกลบเมล็ดที่หว่านหรือโรยในภาชนะแล้วนั้น ใช้ดินเพาะที่ผสมแล้วได้เลย จะกลบให้ลึกหรือตื้นขนาดไหนขึ้นอยู่กับชนิดและขนาดของเมล็ดพันธุ์นั้น ๆ ความหนาของดินที่ใช้กลบควรกลบให้หนา ๒ - ๓ เท่าของเส้นผ่าศูนย์กลางของเมล็ด หลังจากกลบดินแล้วควรกดดินให้กระชับเมล็ด เพื่อเมล็ดที่เพาะจะได้รับความชื้นจากดินและงอกได้สม่ำเสมอ จากนั้นจึงใช้บัวรดน้ำให้ชุ่ม นำภาชนะที่เพาะเสร็จแล้วไปวางไว้ในที่ร่มรำไร หรือจะทำร่มเงาบังให้ภาชนะที่เพาะก็ได้

การเพาะในแปลงเพาะ การเพาะเมล็ดในแปลงเพาะ ส่วนมากจะทำการเพาะเมล็ดในฤดูกาลปกติซึ่งมีดินฟ้าอากาศอำนวย ความสำเร็จในการเพาะเมล็ดในแปลงเพาะขึ้นอยู่กับสถานที่และการเตรียมแปลงเพาะ ส่วนการดูแลรักษานั้นทำได้ง่ายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูฝน ดินมีความชื้นสูง การเลือกสถานที่และการเตรียมแปลงเพาะ มีข้อควรปฏิบัติดังนี้

๑. การเตรียมแปลงเพาะ

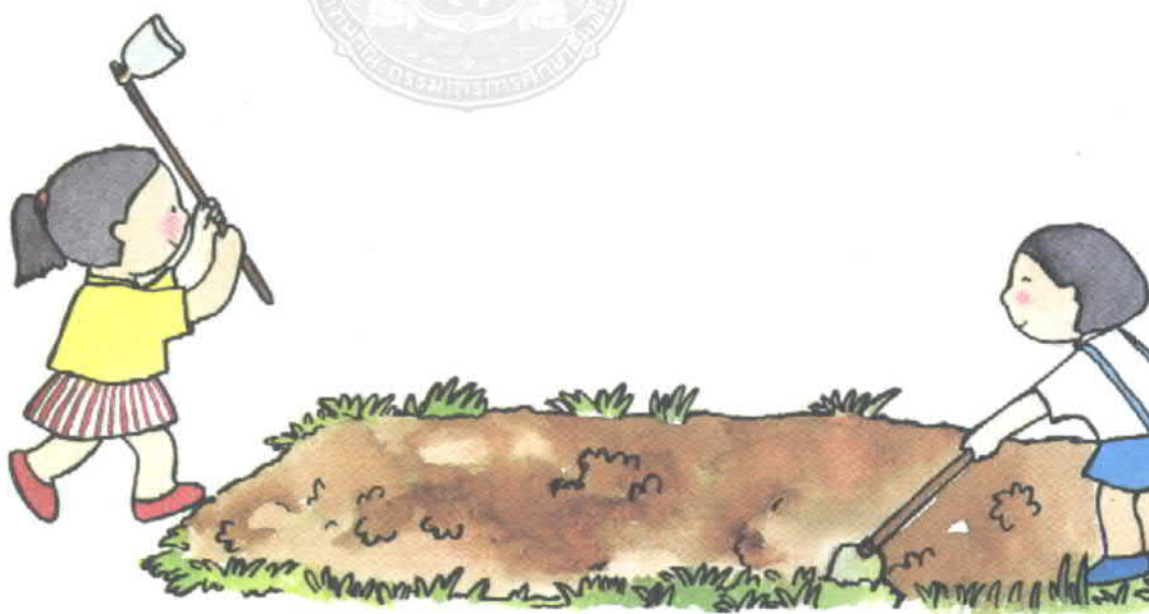
- เลือกบริเวณที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์พอควร น้ำไม่ท่วม ถ้าได้บริเวณที่ไม่เคยปลูกพืชมาก่อนเลยยิ่งดี
- ถางหญ้า เก็บเศษพืช วัสดุอื่นๆ เช่น พลาสติก กิ่งไม้ โดยเฉพาะหัวหมู หญ้าขน หญ้าแพรก ฯลฯ ออกให้หมด

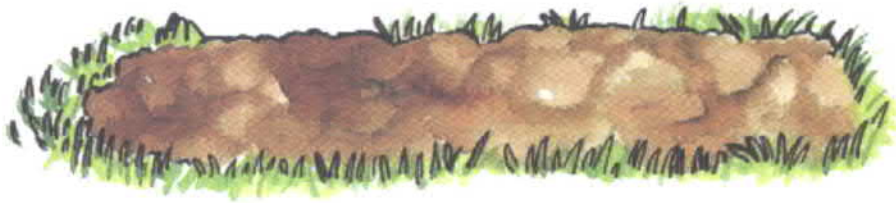

- วางผัง หรือกะแปลงเพาะให้สะดวกต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งปกติแปลงเพาะนิยมใช้ขนาดกว้าง ๑ เมตร สำหรับความยาวของแปลงไม่จำกัดแล้วแต่ความต้องการ แต่ในโรงเรียนนิยมใช้แปลงขนาดกว้าง ๑ เมตร ยาว ๕ เมตร ซึ่งเรียกว่าแปลงขนาด (มาตรฐาน)

- ขุดดินให้มีความลึก ประมาณ ๑ หน้าจอบ แล้วพลิกให้ดินล่างขึ้นข้างบน ดินบนลงข้างล่าง และตากดินให้แห้งประมาณ ๒ สัปดาห์ ถ้าหากเป็นดินเหนียวจัดหรือเป็นกรด ควรใส่ปูนขาว ๑ กระป๋องนมต่อพื้นที่ ๒ ตารางเมตร แล้วตากให้แห้ง

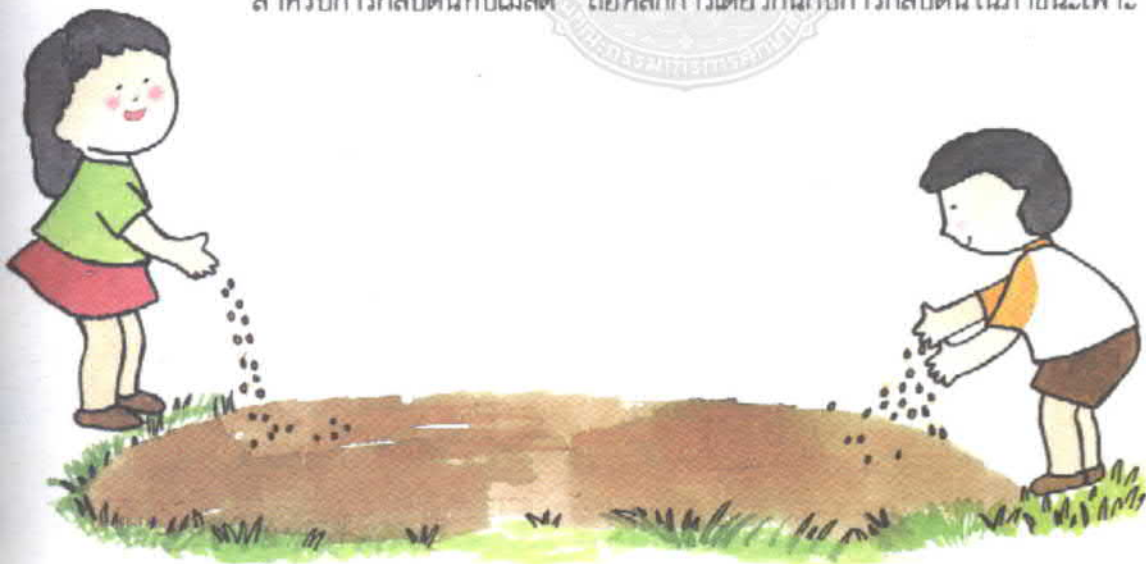

- เมื่อดินแห้งดีแล้ว จึงทำการย่อยดินให้เป็นก้อนเล็กๆ พร้อมกับใส่ปุ๋ยคอกลงไปดินที่ย่อยแล้วมากน้อยตามความอุดมสมบูรณ์ของดิน แต่งรูปแปลงตามขนาดที่กะไว้ ให้ตัวแปลงสูงจากทางเดิน ๘ - ๑๐ นิ้ว

๒. การหว่านเมล็ดในแปลงเพาะ การหว่านเมล็ดในแปลงเพาะทำเช่นเดียวกับหว่านในภาชนะเพาะ ก่อนหว่านเมล็ด ใช้ปุ๋ยคอกเก่าๆ หว่านให้ทั่วแปลง แล้วรดน้ำให้ทั่วแปลงเพาะ หว่านเมล็ดแต่พอบางๆ ก่อน เมื่อเห็นว่าส่วนใดของแปลง เมล็ดตกน้อยเกินไปก็หว่านเมล็ดซ้ำตรงบริเวณนั้น

สำหรับการกลบดินกับเมล็ด ถือหลักการเดียวกันกับการกลบดินในภาชนะเพาะ

๓. การดูแลรักษาแปลงเพาะ

- ทำร่มเงาให้แก่ต้นกล้าในแปลงเพาะ โดยยึดหลักการที่ว่าให้ต้นกล้าที่งอกขึ้นมาใหม่ได้รับแสงแดดแต่น้อยในระยะแรกๆ แต่ควรให้ได้รับแสงแดดตอนเช้า และในระยะต่อไปเพิ่มช่วงเวลาที่ได้รับแสงแดดให้ยาวขึ้นจนกระทั่งให้ได้แสงแดดตลอดวัน จนถึงขั้นย้ายต้นกล้าไปปลูก

- ทำรั้วกัน ป้องกันการถูกเหยียบย่ำจากสัตว์เลื้อย
- รดน้ำแปลงเพาะตอนเช้าและตอนบ่าย ถ้าสังเกตเห็นว่าชุ่มเกินไป ควรงดการให้น้ำ หรือรดน้ำให้น้อยลง หรือรดเวลาเช้าเพียงเวลาเดียว อุปกรณ์ที่ใช้ รดน้ำแปลงเพาะควรใช้ฝักบัวที่ให้น้ำเป็นฝอยละเอียด เพื่อช่วยป้องกันไม่ให้เมล็ดเคลื่อนกระจาย

๔. การย้ายต้นกล้า การย้ายต้นกล้าเพื่อนำไปปลูกจะทำขณะที่กล้ามีใบจริง ๒ - ๓ ใบ ลำต้นมีขนาดโตพอสมควร ก่อนถอนหรือขุดย้ายต้นกล้าต้องรดน้ำให้ดินที่แปลงเพาะชุ่มและอ่อนตัว จะทำให้ถอนและขุดย้ายต้นกล้าได้ง่าย รากของต้นกล้าไม่กระเทปกระเทือนมาก การถอนหรือขุดย้ายควรให้มีดินติดที่รากด้วยเพื่อต้นกล้าจะได้ตั้งตัวได้เร็ว

ทั้งนี้ควรพิจารณาว่าจะใช้วิธีขุดโดยใช้ช้อนปลูกหรือจะใช้วิธีการถอนต้นกล้า ขึ้นอยู่กับสภาพของภาชนะหรือพื้นที่ที่จะนำต้นกล้าไปปลูก หลังจากปลูกต้นกล้าเสร็จแล้ว จะต้องรดน้ำให้ดินในภาชนะหรือหลุมที่ปลูกชุ่ม และควรทำร่มเงาเพื่อลดความร้อนจากแสงแดด เมื่อเห็นว่าต้นกล้าที่ย้ายมาปลูกตั้งตัวได้แล้ว จึงนำเอาสิ่งที่ทำให้เกิดร่มเงาออก คอยดูแลรดน้ำอย่าให้กล้าที่นำมาปลูกเหี่ยวแห้งเพราะขาดน้ำในระยะนี้ได้

แพรวกำลังเพลิดเพลินกับการอ่านเรื่องการเพาะเมล็ดอยู่ก็ต้องสะดุ้งเมื่อได้ยินเสียงพี่ชาย ร้องเรียกอยู่ที่ประตูห้อง

“แพรว มัวทำอะไรอยู่ คุณแม่เรียกให้ไปกินข้าว เรียกหลายครั้งแล้วไม่ได้ยินหรือ”

“ไม่ได้ยินเลย” แพรวพูดพร้อมกับปิดหนังสือ และเดินออกจากห้องตรงเข้าร่วมวงรับประทานอาหารกลางวันพร้อมกับสมาชิกในบ้าน เมื่อรับประทานอาหารเสร็จแล้ว แพรวรีบไปแปรงฟันเพื่อรักษาสุขภาพของปากและฟันให้แข็งแรง

บ่ายวันนั้นหลังจากแพรวทำการบ้านเสร็จแล้ว แพรวหยิบหนังสือกลุ่มการเรียนรู้และพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ขึ้นมาอ่านบททวนเรื่องการเพาะเมล็ดพันธุ์พืชอีกครั้งด้วยความสนใจและตั้งใจ ภายในใจก็คิดว่า “ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น” จากสุภาษิตบทนี้ทำให้แพรวเกิดกำลังใจ และมีมานะที่จะเพาะเมล็ดพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับจากลูกเกตุพ่อของเก่าให้ประสบความสำเร็จให้ได้ แพรวคิดว่าตนเองต้องทำได้แน่นอน

เช้าวันอาทิตย์หลังจากเสร็จภารกิจประจำวันแล้ว แพรวชวนน้องสาวและพี่ชาย ช่วยกันเพาะเมล็ดดอกบานชื่นที่ได้รับมาจากลูกเกตุ โดยใช้กระถางดินไม้เก่าๆ สามใบของพ่อที่ว่างเปล่าอยู่มาเป็นภาชนะเพาะ ในการเพาะเมล็ดดอกบานชื่นนี้ แพรวเป็นผู้ลงมือทำเอง โดยมีพี่ชายและน้องสาวเป็นผู้ช่วยผสมดินและโยกย้ายกระถาง ใช้เวลาเพาะประมาณชั่วโมงเศษก็เสร็จสิ้น หลังจากใช้บัวรดน้ำแล้ว แพรวและพี่ชายช่วยกันนำกระถางที่เพาะเสร็จแล้วไปวางไว้บริเวณข้างแปลงปลูกต้นไม้หน้าบ้าน แพรวดีใจเป็นที่สุดที่เพาะเมล็ดดอกบานชื่นเสร็จเรียบร้อยสมกับความตั้งใจของตน และในวันต่อๆ มาทุกเช้าก่อนเวลารับประทานอาหาร และทุกเย็นหลังกลับจากโรงเรียน แพรวจะรดน้ำและคอยเฝ้าดูการเจริญงอกงามของเมล็ดดอกบานชื่นที่เพาะไว้

หลังจากเพาะเมล็ดดอกบานชื่นผ่านไปหนึ่งสัปดาห์ ที่บริเวณผิวดินด้านบนภาชนะเพาะ ก็เริ่มมองเห็นต้นเล็กๆ สีขาวโพล่ขึ้นมาเหนือดินที่กลบ แพรวตื่นเต้นและดีใจมาก และได้ นำเรื่องการงอกของเมล็ดบานชื่นไปแล้วให้เก๋ฟัง เก๋พลอยดีใจไปด้วยกับความสำเร็จของแพรว ในช่วงการพูดคุยตอนหนึ่ง แพรวพูดกับเก๋ว่า

“เก๋ ปีนี้นึกคิดว่าจะส่งต้นไม้กระถางเข้าประกวดที่โรงเรียนตามที่มีป้ายประกาศ ปิดไว้ เธอคิดว่าดีไหม”

“ดีสิ เสียขายต้นดาวกระจาย ต้นดาวเรืองที่บ้านของน้าส่งประกวดไม่ได้ เพราะ ต้นแก่แล้ว กว่าจะถึงเดือนธันวาคมก็คงจะแห้งกันแน่ๆ”

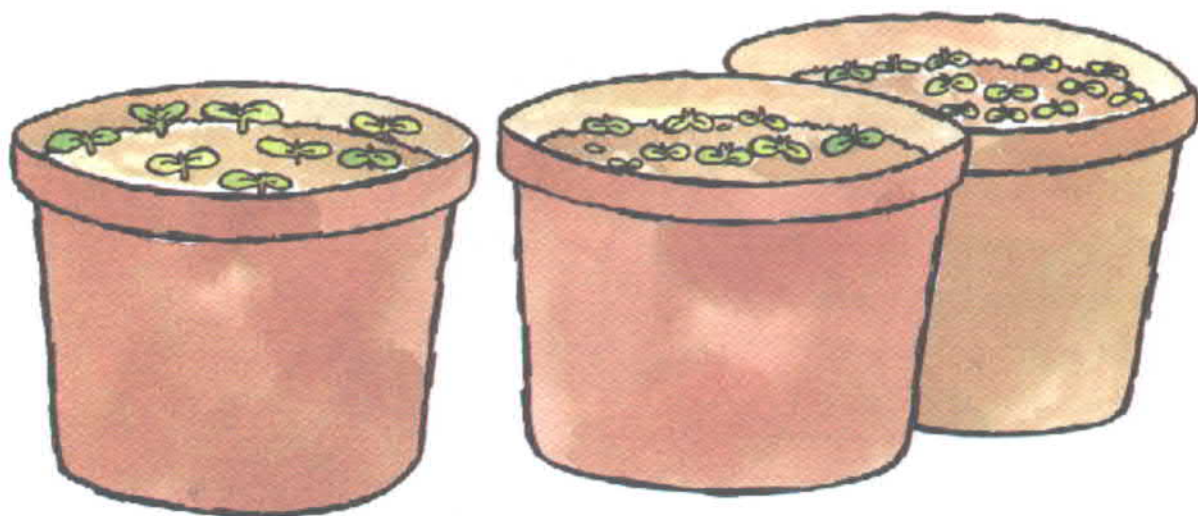
“น้าคิดว่าส่งต้นบานชื่นต้นที่ฉันเพาะขึ้นเองโดยใช้เมล็ดพันธุ์ที่พ่อของเธอให้มา เข้าประกวด คิดว่าคงจะทันเวลาพอดี”

“ดีจังเลยนะแพรว ฉันชักอยากจะทดลองปลูกดูบ้างแล้วละ”

“แห่มที่จริงพ่อของเธอน่าจะให้เมล็ดพันธุ์ดอกบานชื่นกับเธอนะ แต่ไม่เป็นไรฉันจะ แบ่งต้นบานชื่นให้เธอบ้าง เพราะตอนนี้เมล็ดบานชื่นที่ฉันเพาะไว้เริ่มงอกเป็นต้นเต็มไปหมด เต็มทั้งสามกระถางเลยละ”

“แพรวเธอเก่งจังเลย” เก๋ชมแพรว

“ฉันก็เพาะตามหนังสือที่อ่านนั่นแหละ” แพรวบอก

ก่อนวันประกวดประมาณสองเดือนเศษ ทางโรงเรียนได้ประกาศแจ้งให้นักเรียนทุกคนที่สนใจจะส่งไม้กระถางเข้าประกวดเตรียมตัวในเรื่องการปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้ของตนไว้ให้พร้อม โรงเรียนได้กำหนดรางวัลให้แก่ผู้ชนะการประกวดไว้ด้วยถึงสิบรางวัล ทำให้นักเรียนทุกชั้นซึ่งรวมทั้งแพรวและเก๋ด้วยมีความตื่นตัวที่จะส่งไม้กระถางเข้าประกวดกันมาก

ประมาณสามสัปดาห์หลังจากเพาะเมล็ด แพรวและเก๋ได้ช่วยกันแยกต้นกล้าบานขึ้นปลูกลงในกระถางคนละห้ากระถาง ส่วนต้นกล้าที่เหลือ เพื่อนๆ ของแพรวและเก๋ได้มาขอซื้อถึงบ้านของแพรวเพื่อนำไปปลูก โดยเสนอให้ราคาต้นละหนึ่งบาท แพรวได้แบ่งขายต้นกล้าบานขึ้นให้แก่เพื่อนๆ ในชั้นไปคนละสองสามต้นตามความต้องการ สำหรับเพื่อนบางคนที่ฐานะไม่ค่อยดีนัก แพรวก็แบ่งต้นกล้าให้โดยไม่คิดเงิน ในไม่ช้าต้นกล้าบานขึ้นที่แพรวแบ่งขายให้เพื่อนๆ ก็หมดลง แพรวสามารถขายต้นกล้าบานขึ้นได้ถึงห้าสิบบาททีเดียว ซึ่งทำให้แพรวรู้สึกดีใจมาก เพราะในชีวิตของตนตั้งแต่เล็กจนโตถึงปัจจุบันยังไม่เคยหารายได้ด้วยตัวเองเลยนอกจากจะขอจากพ่อและแม่เท่านั้น

หลังจากย้ายต้นกล้าไปปลูกประมาณ ๔๕ วัน ต้นบานขึ้นของแพรวและเก๋ที่ปลูกไว้ในกระถางแต่ละต้นเจริญงอกงามแตกทรงพุ่มสวย และเริ่มออกดอกเป็นตุ้มเล็ก ๆ ต้นละ ๔ - ๕ ดอก บางกิ่งก็เริ่มดอกใหญ่พร้อมที่จะบานในไม่ช้า

เมื่อถึงวันประกวด นักเรียนทุกคนตื่นเต้นกันมาก เพราะเป็นวันที่นักเรียนจะได้นำไม้กระถางที่ปลูกไว้ที่บ้านมาส่งประกวดกัน โรงเรียนได้ประกาศให้นักเรียนทราบว่าต้นไม้ที่ชนะการประกวด โรงเรียนจะนำไปประดับตกแต่งโถงหมู่บูชาที่หน้าโรงเรียน เป็นการถวายสักการะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในวันที่ ๕ ธันวาคม

ตอนเช้าของวันประกวด ที่บริเวณลานสนามหญ้าหน้าเสาธงเต็มไปด้วยกระถางต้นไม้วางเรียงรายเหลืองอร่ามเต็มไปหมด แต่ละกระถางมีป้ายชื่อผู้ปลูกและชั้นเรียนติดไว้ด้วย ไม้กระถางที่นักเรียนส่งเข้าประกวดมีประมาณ ๗๐ - ๘๐ กระถาง ซึ่งมีทั้งต้นดาวเรือง ดาวกระจาย และบานชื่น ในจำนวนนี้มีกระถางต้นบานชื่นของแพรวสองกระถาง และของเก๋หนึ่งกระถางรวมอยู่ด้วย หลังจากนักเรียนเข้าแถวเคารพธงชาติ สวดมนต์ และเข้าห้องเรียนเรียบร้อยแล้ว มีการพิจารณาตัดสินต้นไม้ที่ส่งเข้าประกวดโดยคณะกรรมการของโรงเรียน เวลามานักไม่นานนัก นักเรียนก็ได้ยินเสียงเครื่องขยายเสียงของโรงเรียนเตรียมประกาศผลการตัดสินของคณะกรรมการตัดสิน เด็กนักเรียนทุกคนที่ส่งไม้กระถางเข้าประกวดต่างก็ใจเต้นระทึกใจฟังการประกาศ

“รางวัลชนะเลิศการประกวดไม้กระถางอันดับหนึ่ง ได้แก่ ไม้กระถางต้นบานชื่นของเด็กหญิงกุสุมา ทิพย์อรุณ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕”

เด็กหญิงกุสุมาซึ่งก็คือแพรวนั่นเองรู้สึกตื่นเต้นดีใจอย่างที่สุดเมื่อได้ยินผลการตัดสินส่วนเก๋นั้นก็มีความรู้สึกตื่นเต้นอย่างมากเช่นกัน และอดยิ้มดีใจไม่ได้เมื่อรู้ว่าแพรวเพื่อนรักชนะการประกวดอันดับหนึ่งของโรงเรียน

เสียงเครื่องขยายเสียงเตรียมประกาศผลการประกวดอันดับต่อไป นักเรียนทุกคนต่างนั่งเฝ้าคอยฟังการประกาศอย่างตั้งใจ

“รางวัลชนะการประกวดไม้กระถางอันดับสอง ได้แก่ ไม้กระถางต้นบานชื่นของเด็กหญิงอรอนงค์ จุลทะสี นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕”

สิ้นเสียงประกาศรางวัลอันดับสอง เก๋และแพรวซึ่งออกมายืนฟังผลการตัดสินที่ระเบียงหน้าห้องพร้อมเพื่อนคนอื่น ๆ ต่างก็กอดกันแน่นด้วยความดีใจในความสำเร็จของตนทั้งสอง

ผลการประกวดไม้กระถางครั้งนี้ปรากฏว่านอกจากแพรวจะได้รับรางวัลชนะเลิศแล้ว แพรวยังได้รับรางวัลชมเชยอีกหนึ่งรางวัลด้วย นับเป็นความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ของแพรวและเก๋ และถือเป็นความสำเร็จของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ด้วย ในตอนบ่ายได้มีการมอบรางวัลให้แก่ผู้ชนะการประกวดทั้งรางวัลชนะเลิศและรางวัลชมเชย แพรวได้รับเงินรางวัล ๑,๕๐๐ บาท ในฐานะผู้ชนะเลิศการประกวด และได้รับเครื่องเขียนอีกหนึ่งชุดเป็นรางวัลชมเชย ส่วนเก๋ได้รับเงินรางวัล ๑,๐๐๐ บาท นักเรียนคนอื่นๆ ที่ชนะการประกวดต่างก็ได้รับรางวัลเล็กน้อยกันไปตามลำดับ

ในตอนเย็นที่บ้านของแพรวและเก๋มีการเลี้ยงฉลองความสำเร็จในการชนะการประกวดไม้กระถางระดับโรงเรียน โดยเฉพาะบ้านของแพรว เมื่อนางอุไรแม่ของแพรวกลับจากทำงาน มาถึงบ้าน และรู้ว่าแพรวชนะเลิศการประกวดไม้กระถาง แอมยังได้รับรางวัลชมเชยอีกหนึ่งรางวัลด้วย จึงได้รีบทำอาหารพิเศษมือเย็นเพิ่มขึ้นอีกหลายอย่างเพื่อเป็นการเลี้ยงฉลองให้กับแพรว ในวันนี้สมาชิกทุกคนในบ้านได้รับประทานอาหารเย็นกันอย่างเอร็ดอร่อย อัมพนาสำราญ แพรวได้รับคำชมเชยจากพ่อและแม่ว่าเป็นผู้ที่มีความตั้งใจจริงในการทำงาน พ่อและแม่ของแพรวรับปากว่าจะพาแพรว พี่ชายและน้องสาวไปชมแสงประทีปโคมไฟที่ถนนราชดำเนินในคืนวันที่ ๔ และ ๕ ธันวาคมนี้

ลูกเกิดดีใจและปลื้มใจอย่างมากเช่นกันเมื่อรู้ว่าเก๋ลูกสาวคนเดียวของตนได้รับรางวัลที่สองจากการส่งไม้กระถางเข้าประกวด และรู้สึกชอบใจแพรวอยู่ในใจที่มีส่วนช่วยนำความสำเร็จมาให้เก๋ แม่ของเก๋ได้ซื้อตุ๊กตาหมีตัวใหญ่หนึ่งตัวนำมาให้แพรวที่บ้านเพื่อขอบใจและร่วมฉลองความสำเร็จของแพรวด้วย

วันรุ่งขึ้นเมื่อแพรวไปถึงโรงเรียน เพื่อนๆ ต่างก็เข้ามาแสดงความยินดีที่แพรวได้รับรางวัลถึงสองรางวัล ทำให้แพรวรู้สึกมีความสุขมาก

ในคืนวันที่ ๔ ธันวาคม พ่อและแม่ได้พาแพรวพร้อมด้วยพี่ชายและน้องสาวไปชมแสงประทีปโคมไฟที่ถนนราชดำเนิน ระหว่างการเดินทางได้ผ่านบริเวณหน้าโรงเรียนของแพรว และมองเห็นโต๊ะหมู่บูชาที่โรงเรียนจัดถวายสักการะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ด้วย แพรวเห็นแล้วรู้สึกปลื้มใจ ทั้งนี้เพราะรู้ว่าต้นบานชื่นของตนที่ชนะเลิศการประกวดได้ถูกนำมาจัดเป็นส่วนหนึ่งของการถวายสักการะครั้งนี้ด้วย

ทดลองตอกิ่ง

ค่าวันหนึ่งที่บ้านของเก้ หลังจากทุกคนรับประทานอาหารมื้อเย็นเสร็จแล้ว เก้ได้เล่าให้พ่อและแม่ฟังว่าแพรวเพื่อนรักมีความสนใจในเรื่องการขยายพันธุ์พืชมากขึ้นหลังจากชนะเลิศการประกวดต้นไม้ที่โรงเรียน แพรวได้บอกเก้ว่าอยากจะตัดตอกิ่งไม้ดูบ้าง เก้จึงได้ชวนแพรวไปที่บ้านของลุงโตเพื่อขอกิ่งขบานำมาตัดตอเนื่องจากบ้านของลุงโตมีต้นไม้มาก แต่ลุงโตใจดีบอกว่ายินดีจะสอนวิธีตอกิ่งให้ ขอให้เก้และแพรวไปที่บ้านของลุงโตในวันเสาร์นี้ เก้ได้เล่าอีกว่าบ้านของลุงโตมีต้นขบาประหลาดด้วย ต้นขบาต้นนั้นมีถึงสามชนิดอยู่ในต้นเดียวกัน และมีดอกถึงสามสี นอกจากต้นขบาประหลาดแล้วยังมีต้นพุดซ้อนประหลาดอีกด้วย เพราะในต้นเดียวกันมีทั้งพุดซ้อนและพุดลายอยู่ในกิ่งเดียวกัน เก้ได้ถามพ่อว่า “คุณพ่อคะ ทำไมถึงมีต้นไม้หลายชนิดอยู่ในต้นเดียวกันได้คะ”

“เท่าที่พ่อรู้มา เดี่ยวนี้เขาใช้ส่วนของต้นไม้ต้นหนึ่งไปติดไว้กับอีกต้นหนึ่งได้ และถ้าเอาส่วนของต้นไม้หลาย ๆ ต้นมาไว้บนต้นเดียวกัน ก็จะทำให้ต้นนั้นมีดอกและใบที่มีลักษณะและสีแตกต่างกันไปบนต้นเดียวกัน ดูเหมือนเขาจะเรียกพวกนี้ว่าการขยายพันธุ์พืชแบบติดตา ต่อกิ่ง หรือทาบกิ่ง ถ้าลูกอยากรู้รายละเอียดก็ต้องไปหาลุงโต และถามลุงโตดู”

“แล้วลุงโตไปเรียนวิชาติดตา ต่อกิ่งมาจากไหนกันคะคุณพ่อ ถึงได้เก่ง สามารถติดตา ต่อกิ่งได้”

“นี่ลูกเก้ ลุงโตจะไม่เก่งได้ยังไงล่ะก็ลุงเขาเรียนสำเร็จมาทางด้านเกษตรศาสตร์ ลุงโตจึงมีฝีมือตอกิ่ง ติดตา ต่อกิ่ง เสียบกิ่ง และอะไรต่างๆ ที่เกี่ยวกับพืชมากมาย แต่นี่ลูกเก้อ่าคิดว่าลุงโตเก่งคนเดียวนะ พ่อเกตุของหนูเขาก็มีฝีมือนะลูก ต้นมะละกอข้างครัว และพริกขีหนูสองสามต้นนั้นเป็นฝีมือของพ่อหนูเองรู้ไหม”

พ่อของเก้หันมามองหน้าภรรยาพร้อมกับยิ้มและพูดว่า “เออ แม่เนี่ย แช่วใครไม่แช่วหันมาแช่วคนกันเอง” เก้และแม่ต่างหัวเราะขึ้นพร้อมกัน

วันรุ่งขึ้นเป็นวันเสาร์ แพรวและเก้ได้ชวนกันมาที่บ้านของลุงโตซึ่งอยู่ติดกัน เมื่อมาถึงก็พบว่าป้าอ่อนภรรยาของลุงโตกำลังนั่งคุยกับลุงโตอยู่ที่บริเวณสนามหน้าบ้าน แพรวและเก้ยกมือไหว้ลุงโตและป้าอ่อนอย่างสนิทสนม และบอกว่าจะมาให้ลุงโตสอนวิธีการตอนกิ่งให้ตามที่ได้นัดกันไว้ ป้าอ่อนเชิญให้เด็กทั้งสองนั่งที่ม้านั่งซึ่งป้าอ่อนได้จัดขนมและน้ำเย็นเตรียมไว้แล้ว พร้อมกับหยิบขนมส่งให้แพรวและเก้คนละสองท่อน “กินขนมกล้วยนี้สิหลาน ป้าทำเองเพิ่งเสร็จใหม่ ๆ ยังร้อน ๆ อยู่เลย ป้าทำเผื่อหลานด้วย กินเสียก่อนแล้วค่อยไปฝึกงานกับลุง” แพรวและเก้กล่าวขอบคุณป้าอ่อน และในเวลาไม่นานนักก็จัดการกินขนมกล้วยคนละสองท่อนหมดพร้อมกับน้ำคนละแก้ว

หลังจากกินขนมเสร็จเรียบร้อย แพรวและเก๋ได้มานั่งคุยกับลุงโตและถามว่าทำไมต้นไม้จึงมีหลายสีได้ ลุงโตอธิบายว่าเป็นเพราะขยายพันธุ์พืชแบบติดตาและต่อกิ่ง แพรวและเก๋อยากให้ลุงโตสอนเรื่องการติดตา ต่อกิ่งให้ด้วย ลุงโตรับปากว่าจะสอนให้ในวันหลัง สำหรับวันนี้จะสอนการขยายพันธุ์พืชแบบง่าย ๆ ให้ก่อนนั่นคือการตอนซึ่งเป็นวิธีที่ชาวสวนใช้กันอยู่ทั่วไป และทำได้ไม่ยาก แพรวและเก๋เห็นด้วย ลุงโตจึงได้เริ่มอธิบายเรื่องการตอนกิ่งให้ฟังว่าการตอนกิ่งเป็นการขยายพันธุ์พืชโดยการไม่ใช้เพศแบบหนึ่ง เป็นการขยายพันธุ์โดยใช้ส่วนที่เป็นกิ่งของต้นพืช การตอนกิ่งเป็นการขยายพันธุ์พืชโดยการทำให้กิ่งพืชเกิดรากขึ้นขณะที่ยังติดอยู่กับต้นแม่ เมื่อกิ่งออกรากดีแล้วก็ตัดไปปลูก กิ่งที่นำไปปลูกจะเป็นต้นพืชต้นใหม่ซึ่งยังคงลักษณะเดิมของต้นแม่ทุกประการ กิ่งพืชที่ทำได้ออกรากลักษณะนี้ เรียกว่า “กิ่งตอน”

แพรวและเก๋ได้ถามลุงโตว่าการตอนกิ่งนั้นได้อย่างไร

ลุงโตอธิบายว่าการตอนกิ่งมีข้อดีคือ ทำได้ง่าย สามารถทำได้กับพืชที่ออกรากยาก ซึ่งขยายพันธุ์โดยการปักชำไม่ค่อยได้ผล กิ่งพันธุ์ที่ได้ก็จะไม่มีการกลายพันธุ์ และได้ต้นพืชที่มีขนาดโตกว่าการขยายพันธุ์โดยวิธีอื่น ๆ นอกจากนั้นต้นพืชที่ได้จากการตอน ถ้าเป็นไม้ยืนต้นก็จะทำให้เป็นไม้ทรงพุ่ม ไม่สูงใหญ่เกินไปเหมือนกับพืชที่โตมาจากการเพาะเมล็ด แถมยังให้ดอกผลเร็วกว่าต้นพืชที่งอกจากเมล็ด

“การตอนกิ่งมีข้อดีหลายอย่างเลยนะคะคุณลุง แล้วมีข้อเสียบ้างหรือเปล่าคะ” แพรวถาม

“ก็มีเหมือนกัน ข้อเสียของการตอนกิ่งก็คือต้นไม้ที่ตอนจะไม่มีรากแก้ว ทำให้ระบบรากไม่แข็งแรง ล้มง่ายเมื่อมีลมแรง หาน้ำและอาหารไม่เก่ง เพิ่มจำนวนต้นได้จำนวนน้อย เพราะต้องใช้กิ่งของต้นไม้ ไม่เหมือนกับการเพาะเมล็ดซึ่งเพาะได้ทีละมาก ๆ”

“แล้วเราสามารถตอนกิ่งได้ตลอดทั้งปีไหมคะคุณลุง” เก๋ถาม

“ปกติก็สามารถตอนกิ่งได้ตลอดทั้งปี แต่ฤดูที่เหมาะสมที่สุดก็คือฤดูฝน เพราะเป็นฤดูที่พืชกำลังเจริญเติบโต ราก ลำต้น ใบ เจริญเร็ว การตอนในฤดูอื่นๆ ก็ได้ผลดีพอสมควร ถ้ารู้จักเลือกกิ่งที่เหมาะสมและตอนถูกวิธี”

“เราต้องใช้วัสดุ หรืออุปกรณ์อะไรบ้างคะในการตอน” แพรวถาม

“ไม่มีอะไรมากหรอก ก็ใช้มีดตอนกิ่ง หรือมีดบาง คัตเตอร์ กรรไกรตัดกิ่ง สำหรับวัสดุนั้นสมัยก่อนใช้ดินหุ้มแล้วใช้กาบมะพร้าวขุมน้ำทุบให้แบนมาหุ้มดิน แล้วใช้ใบตองแห้งหุ้มด้านนอกของกาบมะพร้าว มัดด้วยเชือกกล้วยหรือดอก แต่เดี๋ยวนี้มีวิธีที่ง่ายกว่าและสะดวกกว่าคือจะใช้ขุยมะพร้าวขุมน้ำบรรจุใส่ในถุงพลาสติก เวลาจะตอน ก็กรีดถุงพลาสติกหุ้มรอยควั่นบนกิ่งได้ทันที” ลุงโตอธิบาย

วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการตอนกิ่ง

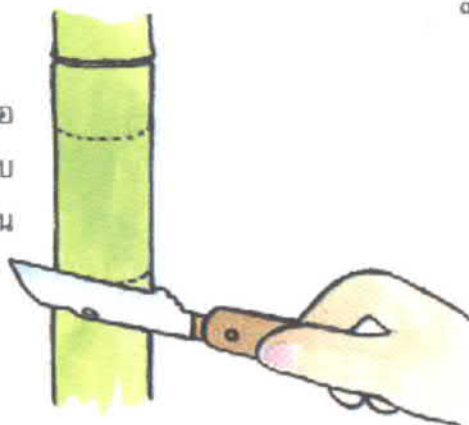

“แล้วกิ่งที่เราจะตอน จะใช้กิ่งแบบไหนก็ได้ใช่ไหมคะคุณลุง” แพรวถาม

“ไม่ใช่หลาน เราต้องเลือกกิ่งที่สมบูรณ์แข็งแรง ไม่เป็นโรคหรือถูกแมลงรบกวน เป็นกิ่งที่ไม่อ่อน หรือแก่เกินไปซึ่งชาวบ้านเรียกว่ากิ่งเพลลาด และควรเป็นกิ่งที่ตั้งตรงด้วย”

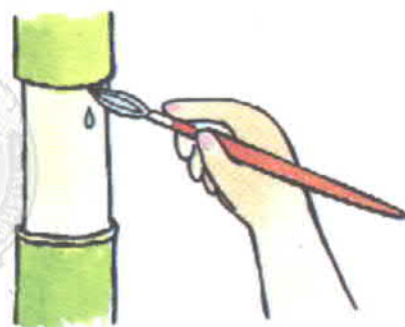
ลุงได้อธิบายเสร็จก็ลงมือสาธิตวิธีการตอนกิ่งให้แพรวและเกิดตามขั้นตอน

ขั้นแรก ควั่นรอบกิ่งที่คัดเลือกไว้ตรงบริเวณใต้ข้อ
ให้ขนาดความยาวของรอยควั่นเท่ากับ
เส้นรอบวงของกิ่งที่จะตอน อย่าควั่น
ให้ลึกเข้าไปถึงเนื้อไม้

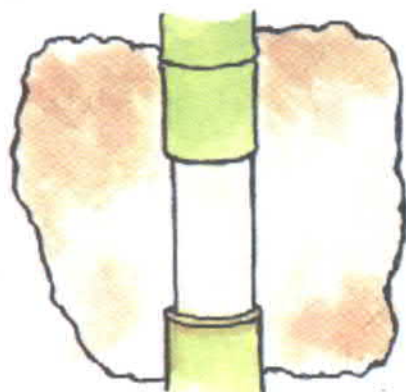

ลอกเปลือกรอบรอยควั่นออกให้หมด
แล้วใช้มีดขูดเยื่อที่หุ้มเนื้อไม้ออก
ต้องระวังอย่าให้รอยแผลซ้ำมาก
ถ้าเป็นต้นไม้ที่มียาง เมื่อควั่นแล้ว
ทิ้งไว้ให้ยางแห้งเสียก่อน

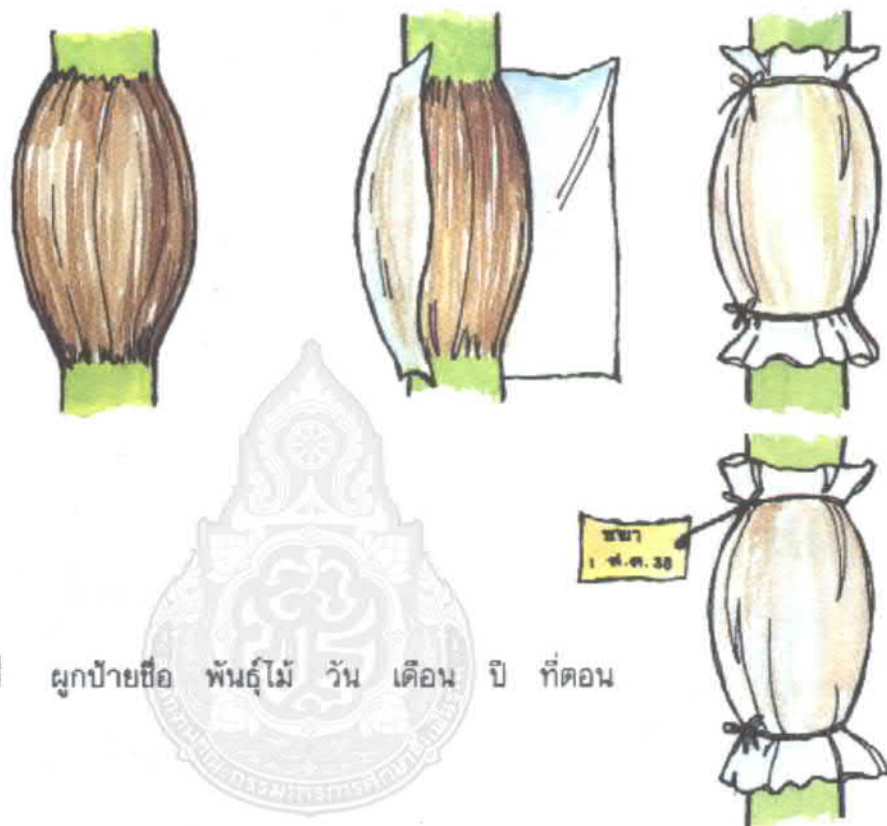
สำหรับพืชที่ออกรากยาก อาจใช้ฮอร์โมนเร่งราก
ทาบริเวณเปลือกติดกับรอยควั่นตอนบน

ขั้นที่สอง หุ้มดินตรงรอยควั่นให้ปิดทั้งด้านบนและด้านล่าง แต่ควรหุ้มรอยบนให้
มากกว่ารอยล่าง เพราะรากจะงอกจากรอยควั่นด้านบน

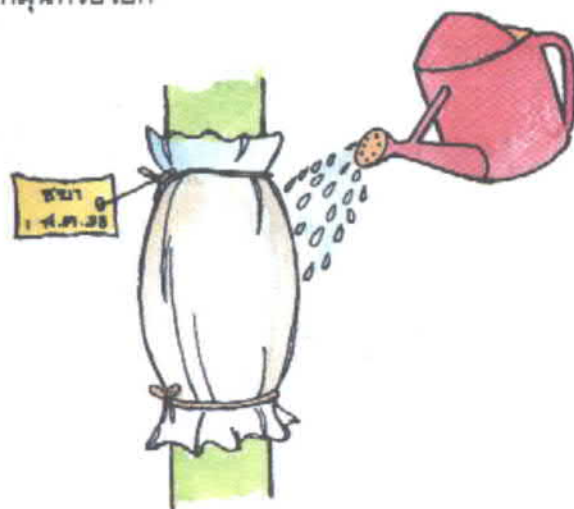

ขั้นที่สาม ใช้กาบมะพร้าวทึบแบนหุ้มรอบดิน แล้วนำใบตองแห้งหรือพลาสติกหุ้มอีกครั้งหนึ่ง แล้วมัดด้วยเชือกให้แน่น

ขั้นที่สี่ ผูกป้ายชื่อ พันธุ์ไม้ วัน เดือน ปี ที่ตอน

ขั้นที่ห้า รดน้ำให้ชุ่มอยู่เสมอ ดูแลอย่าให้สัตว์ต่างๆ เช่น หนู มด หรือแมลง มาทำลาย อย่าให้ส่วนที่หุ้มกิ่งตอนหมุนหรือโยก

“เออละ เป็นอันว่าเสร็จวิธีการตอนกิ่งแล้ว เป็นยังงัยบ้างหลาน ดูแล้วพอจะเข้าใจไหม”

“เข้าใจค่ะคุณลุง แพรวเข้าใจวิธีการตอนมากขึ้นตั้งเยอะนะค่ะหลังจากได้ดูคุณลุงทำให้ดู เอ้อ คุณลุงคะ กิ่งตอนที่ตอนเสร็จแล้วนี้ เราจะตัดเอาไปปลูกได้เมื่อไรคะ”

“ยังเอาไปปลูกตอนนี้ไม่ได้หรอกหลาน ต้องรอให้ออกรากเสียก่อน”

“แล้วอีกนานไหมคะกว่ามันจะออกราก” แพรวถามด้วยความอยากรู้

“ปกติแล้วหลังจากเราตอนกิ่งไปแล้ว ๓ - ๔ อาทิตย์ กิ่งที่ตอนแล้วจะมีรากออกมา ถ้าหุ้มด้วยพลาสติกจะมองเห็นรากได้ชัดเลย เมื่อเราสังเกตเห็นรากที่งอกออกมาเป็นสีน้ำตาล เราก็ตัดกิ่งตอนนั้นไปชำได้”

“ทำไมต้องเอาไปชำด้วยคะ เอาไปปลูกเลยไม่ได้หรือคะ”

“ไม่ได้ เพราะว่ากิ่งตอนที่ตัดมาใหม่ๆ นะ รากยังไม่แข็งแรง ถ้านำไปปลูกเลยอาจตายได้ง่าย เราต้องนำมาชำให้รากและต้นแข็งแรงเสียก่อน แล้วถึงนำไปปลูกจะได้ไม่ตายง่าย”

“แล้ววิธีตัดไปชำ เขาทำกันยังงัยคะ” แพรวถามอีก

“วิธีการตัดไปชำนั้นต้องทำอย่างนี้หลาน” ลุงโตพูดพลางชวนแพรวและเก้เดินไปที่ต้นชบาต้นอื่นที่ลุงโตได้ตอนกิ่งไว้หลายอาทิตย์แล้ว พร้อมกับแสดงให้ดู

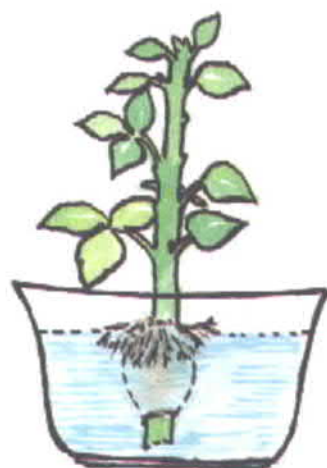
- ตัดกิ่งตอนเมื่อสังเกตเห็นว่ามียากออกมาพอสมควรแล้ว โดยใช้กรรไกรตัดกิ่งหรือเลื่อยตัดกิ่งตัดตอนล่างของส่วนที่ตอน ให้ห่างจากวัสดุที่ใช้หุ้มกิ่งตอนประมาณ ๑ - ๒ เซนติเมตร

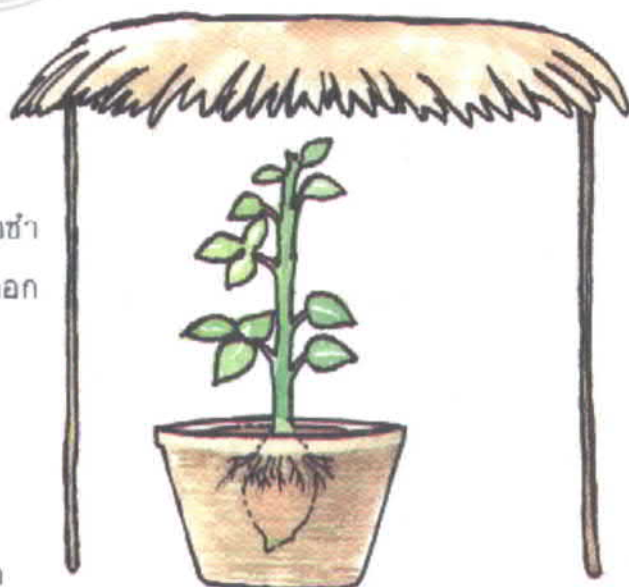
- ถ้ากิ่งตอนมีใบมาก ควรลิดใบออกบ้าง เพื่อช่วยลดการระเหยของน้ำ

- นำเอากิ่งตอนที่ตัดไปแช่น้ำประมาณ ๓๐ นาที แล้วจึงแกะพลาสติกหรือใบตองที่หุ้มออก แต่ถ้าตอนโดยวิธีใช้ขุยมะพร้าวหุ้ม ให้ค่อยๆ แกะถุงพลาสติกออกแล้วชำได้ทันที

- เมื่อตัดกิ่งตอนแล้ว ถ้ายังไม่นำไปปลูกหรือชำ ก็ไม่จำเป็นต้องแกะพลาสติกหรือใบตองออก ต้องรดน้ำกิ่งตอนให้ชุ่มอยู่เสมอ

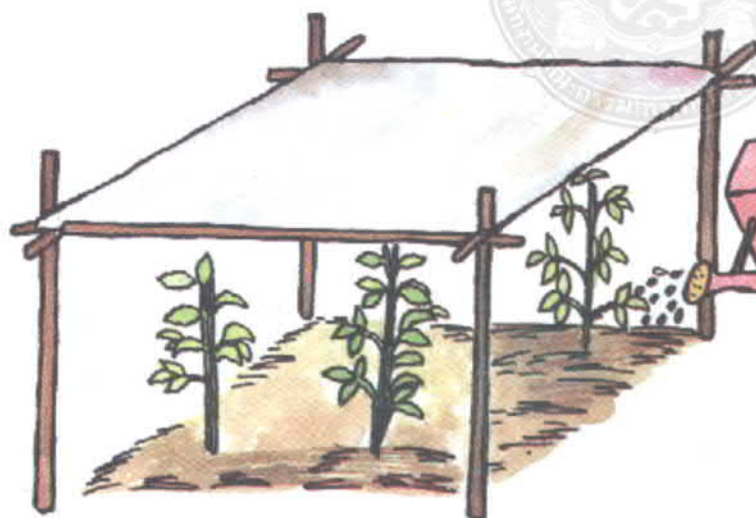

- ถ้ายังไม่ปลูกในเดือนแรก ควรช้ำกั๊งไว้ในที่ร่มมีแดดรำไร

- ดินที่จะนำมาชำกิ่งตอนในภาชนะชำนั้น
จะต้องร่วน ซุย มีปุ๋ยในดินพอควร

- เมื่อนำกิ่งตอนไปปลูกในหลุมปลูกแล้ว
ต้องกลบดินให้แน่น ปักหลักยึดกันต้นโยก

- รดน้ำให้ชุ่มอยู่เสมอ
แต่ต้องไม่แฉะเกินไป

- ทำร่มเงาบังแสงแดดให้กับกิ่งตอน

“เดี๋ยวเราไปนั่งที่ม้าหินกันดีกว่า” ลุงโตชวนเด็กทั้งสองให้ไปนั่งที่ม้าหินเพื่อคุยกันต่อ หลังจากสาธิตวิธีการตัดกิ่งตอนไปชำให้ดูแล้ว

“คุณลุงคะ ดันไม้ทุกชนิดนี้เรานิยมขยายพันธุ์ด้วยการตอนหมดเลยหรือเปล่าคะ” แพรวถาม

“ไม่หรอกหลาน พืชที่นิยมขยายพันธุ์ด้วยการตอน คือ พวกไม้ยืนต้น ส่วนใหญ่เป็นพวกไม้ผล เช่น ฝรั่ง มะม่วง มะนาว มะกูด เงาะ และส้มโอ ส่วนไม้ดอกไม้ประดับที่นิยมขยายพันธุ์ด้วยการตอนก็เช่น พวงชมพู มะลิ โกสน เข็ม และกุหลาบ พืชที่ไม่สามารถขยายพันธุ์ได้ด้วยการตอน ส่วนมากเป็นพวกพืชใบเลี้ยงเดี่ยว เช่น อ้อย มะพร้าว ไม้ มะละกอกล้วย และพืชล้มลุกซึ่งมีอายุสั้น การขยายพันธุ์พืชโดยการตอนเป็นการขยายพันธุ์ที่คงลักษณะพันธุ์เดิมของต้นแม่ไว้ ไม่ให้กลายพันธุ์ และยังทำให้ได้ผลผลิตเร็วด้วย”

ขณะที่ลุงโตอธิบายเรื่องการขยายพันธุ์พืชโดยการตอนให้ฟังนั้น แพรวชำเลืองดูได้เห็นเก๋ทำสีหน้าขบถ แพรวคิดว่าเก๋คงจะไม่ค่อยเข้าใจนักกับเรื่องที่ลุงโตอธิบาย ส่วนแพรวนั้นนึกกระหยิ่มอยู่ในใจ และดีใจที่การมาที่บ้านลุงโตในวันนี้ไม่ผิดหวัง เพราะได้วิชาความรู้ติดตัวกลับบ้านด้วย แพรวนึกถึงสุภาจิตบดเคี้ยวว่า “ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น” จากการปฏิบัติตนตามสุภาจิตบดนี้ทำให้แพรวประสบความสำเร็จมาครั้งหนึ่งแล้วเมื่อคราวเพาะเมล็ดดอกบานชื่น

หลังจากนั่งคุยกันสักครู่หนึ่งแล้ว ลุงโตจึงบอกให้แพรวและเก๋ทดลองตอนกิ่งขบาคุ โดยมีลุงโตยืนดูอยู่ด้วย ในเวลาไม่นานนักการตอนกิ่งตอนกิ่งที่หนึ่งและกิ่งที่สองของทั้งสองคนก็เสร็จเรียบร้อย เก๋มีเหงื่อออกเต็มใบหน้า ส่วนแพรวรู้สึกเฉยๆ ไม่เหนื่อยอะไรเลย หลังจากนั่งพักดื่มน้ำคนละแก้วแล้วเด็กทั้งสองกล่าวขอบคุณลุงโตและลากลับ พร้อมกับบอกว่าวันหลังจะมาให้ลุงโตสอนวิธีการตัดชำให้อีก

ฝึกติดตาม

อีกหนึ่งเดือนต่อมา แพรวและเก๋ได้ชวนกันมาที่บ้านลุงโตอีกเพื่อให้อสอนเรื่องการติดตาม ลุงโตได้อธิบายให้ฟังว่าการติดตามมีหลายแบบ เช่น แบบตัวที แบบปะ แบบเนียน หรือบากข้าง ฯลฯ แต่ในวันนี้จะขออธิบายเฉพาะการติดตามแบบตัวทีซึ่งเป็นที่ยอมรับกันและเป็นวิธีง่าย ๆ ซึ่งเด็ก ๆ พยายามทำได้ แต่ก่อนที่จะพูดถึงการติดตามแบบตัวที ลุงโตขออธิบายคำว่า การติดตามให้เด็ก ๆ เข้าใจเสียก่อน

“การติดตาม คือ การเชื่อมหรือประสานเนื้อเยื่อของพืชเข้าด้วยกัน โดยการเฉือนเอาเฉพาะส่วนของตาของพืชพันธุ์เดิมมาติดเข้ากับต้นตอซึ่งมักเป็นพืชพันธุ์พื้นเมือง เมื่อส่วนของตาของกิ่งพันธุ์ที่นำมาติดเจริญเติบโตแล้ว จึงตัดยอดของต้นตอทิ้ง และดูแลจนกว่าตาของพืชพันธุ์ที่นำมาติดเจริญเป็นกิ่งหรือต้นใหม่

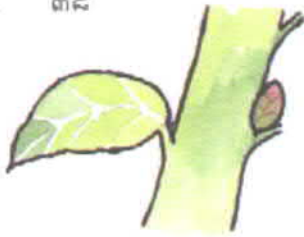
การขยายพันธุ์พืชโดยการติดตามนี้มีประโยชน์หลายอย่าง เช่น สามารถเปลี่ยนต้นจากพันธุ์เลวให้กลายเป็นต้นพันธุ์ดีได้ และสามารถทำให้ไม้ดอกและไม้ผลหลายชนิดรวมอยู่บนต้นเดียวกันได้ อย่างเช่นต้นชบาที่บ้านลุงที่หลานเห็นนั่นแหละ มีสามชนิดอยู่ในต้นเดียวกัน และมีดอกสามสี นอกจากนี้การติดตามยังช่วยให้เราสามารถแพร่พันธุ์พืชได้จำนวนมาก เพราะแต่ละกิ่งมีจำนวนมาก และพืชที่ได้จากการติดตาม จะเป็นต้นพืชที่แข็งแรง เพราะมีระบบรากแก้วของต้นตอเดิม ประโยชน์อีกอย่างหนึ่งของการติดตามก็คือ จะให้ดอกและผลเร็วกว่าปกติ

แต่ลุงคิดว่าก่อนที่จะรู้เรื่องการติดตามให้มากกว่านี้ หลานจะต้องรู้เรื่องต้นตอ และตาของกิ่งพันธุ์ดีด้วย ตาของกิ่งพันธุ์ดีนั้นก็คือส่วนที่จะนำมาติดกับต้นตอ ตาที่จะนำมาติดต้องเป็นตาทิ้งซึ่งจะเจริญเติบโตเป็นกิ่งหรือลำต้น ไม่ใช่ตาดอก ตาทิ้งหรือตาเกิดยอดที่ดีที่สุดจะอยู่เหนือฐานของก้านใบบริเวณข้อของพืชและอยู่ระหว่างกลางกิ่ง หรือที่โคนกิ่ง จึงจะนับว่าเป็นตาที่ดี ข้อสำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ การ “ล่อน” ของเปลือก หมายถึงว่าเปลือกสามารถแยกออกจากเนื้อไม้ได้ง่ายหรือยาก ถ้าล่อนง่ายก็แสดงว่าต้นพืชหรือกิ่งของพืชกำลังเจริญ อยู่ในสภาพพร้อมที่จะนำไปใช้ติดตามได้ผลดี

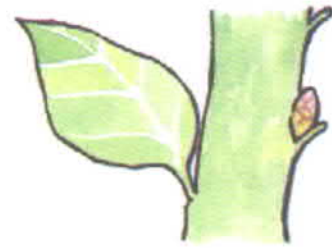
การเลือกกิ่งตา ขอให้ดูว่าตาที่ดีจะต้องมีลักษณะอย่างนี้ คือ

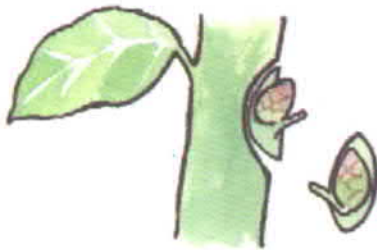
๓๘

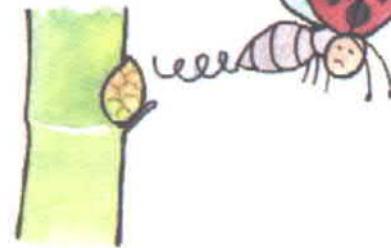
- ตาที่ดีจะต้องไม่ยอด เต่ง นูน
พร้อมที่จะแตกตาได้

- ตาจะต้องอยู่กลางกิ่ง

- เป็นตาที่ล่อน และแกะง่าย

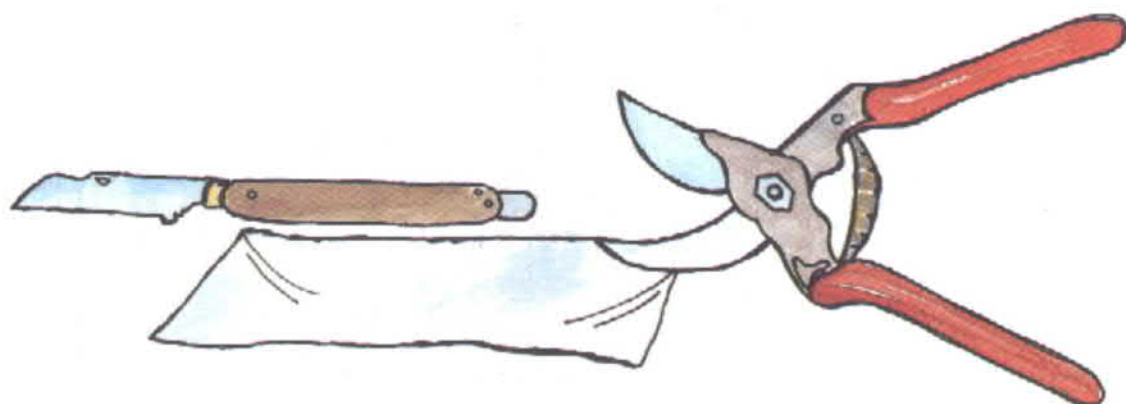

- ไม่มีโรค หรือแมลงรบกวน

- ต้องเป็นตาที่ได้จากต้นพันธุ์ดีและเป็นตาที่ได้ใหม่
ไม่ค้างหรือทิ้งไว้จนเหี่ยว

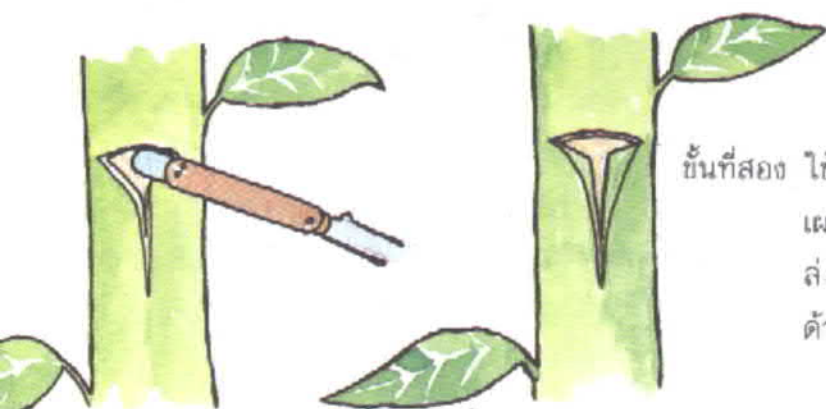
ที่นี้ก็มาถึงการคัดเลือกต้นตอสำหรับใช้ในการติดตา การนำตามาติดกับต้นตอของพันธุ์พื้นเมืองหรือพันธุ์ไม้ดีนั้น ต้นตอควรเป็นต้นที่เจริญมาจากเมล็ดเพราะจะมีระบบรากที่ยังลึก และมีลำต้นที่แข็งแรง ต้นตอที่ดีจะต้องมีลักษณะอย่างนี้ คือ ต้องหาได้ง่าย และมีปริมาณมาก ไม่มีโรคและแมลงรบกวน แข็งแรง และสมบูรณ์ เป็นต้นตอที่เข้ากันได้กับตาที่นำมาติด เป็นต้นที่เกิดจากการปลูกด้วยเมล็ด และมีรากแก้วยังลึก ขนาดโตพอสมควรพอที่จะนำตาติดได้ มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๑ - ๓ เซนติเมตร และเปลือกต้องล่อนลอกได้ง่าย และโตเร็ว

สำหรับอุปกรณ์ที่ใช้ในการติดตาก็มีพวกมีดติดตา กรรไกรตัดกิ่ง ผ้าพลาสติกขนาดความกว้าง ๑ - ๒ เซนติเมตร

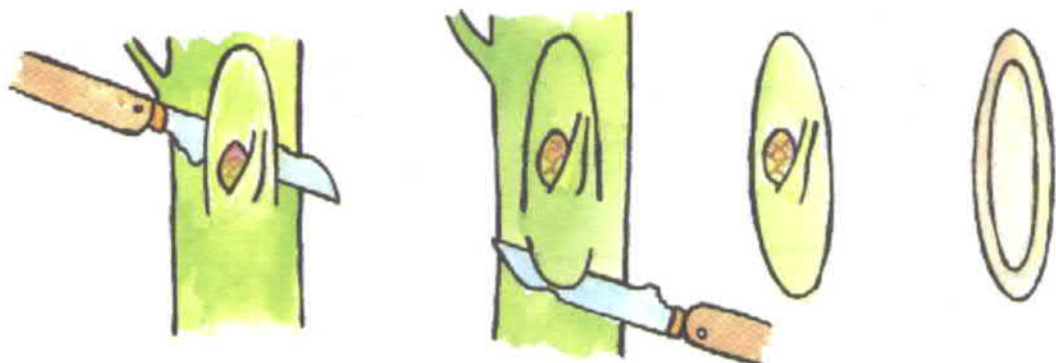
เอาละคราวนี้ลุงจะแสดงวิธีติดตาแบบตัวทีให้หลานดู เอ้อ สัมบอกไปว่าการติดตาแบบตัวทีนี้ ถ้าจะให้ได้ดี จะต้องติดตากับต้นตอที่เปลือกอ่อนง่าย เช่น พวกโกสน ส้ม ขบา และกุหลาบชนิดต่าง ๆ ลุงจะเริ่มติดตาด้านขวาให้ดูเลยนะ"

ขั้นแรก ให้เลือกต้นตอบริเวณที่เป็นปล้อง แล้วกรีดเปลือกเป็นรูปตัวที (T)

ขั้นที่สอง ใช้ปลายมีดแฉะตัวที (T) เผยเปลือกเล็กน้อย แล้วเลื่อนเปลือกด้วยปลายด้ามมีด

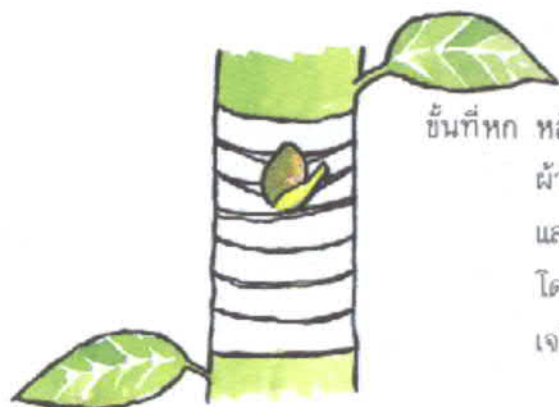
ขั้นที่สาม เจียนตาของกิ่งพันธุ์ดีเป็นรูปไข่ ให้ติดเนื้อไม้เล็กน้อย ถ้าเป็นตาของต้นที่มียางมาก ควรลอกเนื้อไม้ทิ้ง ขนาดของตาที่เจียนมีความยาวประมาณ ๒.๕ เซนติเมตร

ขั้นที่สี่ สอดแผ่นตาลงบนแผลรูปตัวที (T) ที่เฉยขอเปลือกเตรียมไว้ กดแผ่นตาให้สนิท ให้ตาอยู่กลางรอยตัดของตัวที (T) ตัดส่วนที่เหลือให้พอดีกับหัวตัวที (T)

ขั้นที่ห้า ใช้ผ้าพลาสติกพันจากล่างขึ้นบนให้แน่น

ขั้นที่หก หลังจากติดตาได้ ๗-๑๐ วัน เปิดผ้าพลาสติกออกดู ถ้าตายังมีสีเขียวอยู่ แสดงว่าตาดำติดแล้ว พันผ้าพลาสติกใหม่โดยพันคร่อมตา ให้ตาโผล่ยอดและเจริญเติบโตต่อไป

ลุงโตทำตัวอย่างการติดตามกิ่งขบาแบบตัวทึให้แพรวและเก๋ดูอย่างคล่องแคล่ว แพรวซึ่งยืนดูอยู่ด้วยความสนใจอดไม่ได้ที่จะชมลุงโตว่า “คุณลุงติดตามคล่องจังเลยนะคะ”

“อ้าว ไม่ได้ซีหลาน การติดตามนั้นะถ้าจะให้ได้ผลดีต้องขึ้นอยู่กับเครื่องมือที่ใช้และความชำนาญของผู้ทำด้วย ขณะที่ติดตาม ผู้ทำจะต้องมีความว่องไว ไม่ทำงานช้า มิฉะนั้นรอยแผลจะแห้ง และตาจะเหี่ยว การทำงานก็ต้องนุ่มนวล มิฉะนั้นตาจะชำรุดติดตามไม่ได้ มีดติดตามที่ใช้ต้องคมและไม่มีน้ำมันติดที่ใบมีด การพันผ้าพลาสติกก็ต้องพันให้ถูกวิธี คือ พันให้แน่นจากล่างขึ้นบน เพื่อป้องกันน้ำหรือฝนไหลเข้าไปทำให้ตาเน่า”

ลุงโตอธิบายเสร็จก็หันมาถามเก๋ซึ่งยืนดูอยู่ทางซ้ายมือ “เป็นยังงีหลาน พอจะทำได้ไหม ลุงว่าไม่ยากเลยนะ”

เก๋มีสีหน้ากังวลใจเล็กน้อย พุดกับลุงโตว่า “ยากพอสมควรค่ะคุณลุง แต่หนูคิดว่าคงพอจะทำได้ค่ะ”

“แพรวล่ะว่าไง พอทำได้ไหม” ลุงโตหันมาถามแพรว

แพรวส่งยิ้มให้ลุงโตก่อนจะตอบว่า “สบายมากค่ะคุณลุง”

หลังจากพักอยู่ครู่หนึ่ง ลุงโตจึงให้แพรวและเก๋ทดลองติดตามต้นขบาดู แพรวและเก๋ตั้งใจทำงานอย่างขะมักเขม้นโดยมีลุงโตคอยแนะนำอยู่ใกล้ๆ ไม่นานนักเด็กทั้งสองก็ทำเสร็จ และหลังจากทำความสะอาดติดตาม เก็บอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งช่วยกันเก็บกวาดบริเวณที่ฝึกติดตามเป็นที่เรียบร้อย เก๋ได้ถามลุงโตว่า “คุณลุงคะ แล้วเราจะรู้ได้ยังไงคะว่าตาที่ติดไว้เน่าติดหรือเปล่า”

“ก็ต้องรอดูสักประมาณ ๕ - ๖ วันนะหลาน ดูว่าถ้าตาที่ติดยังสดอยู่ก็แสดงว่าการติดตามนั้นได้ผล แต่ถ้าตาที่ติดไว้แห้งหรือเหี่ยว ก็หมายความว่าติดตามไม่สำเร็จ นั่นคือต้องทำใหม่”

“แล้วเราจะต้องรดน้ำบริเวณตาที่ติดไว้หรือเปล่านั้นคะคุณลุง” แพรวถามลุงโต

“ไม่ต้องรดหรอกหลาน ตาที่ติดแล้วห้ามถูกน้ำเด็ดขาด โดยเฉพาะน้ำฝนต้องป้องกันไม่ให้ไหลเข้าไปได้ เพราะถ้าเปียกแล้ว ตาที่ติดไว้จะเน่า เอาไว้อีก ๕ - ๖ วันหลานค่อยแวะมาดูผลงานของหลานก็แล้วกัน มาดูว่าฝีมือของใครจะแน่นกว่ากัน วันนี้ลุงคิดว่าหลานสองคนคงจะเหนื่อยพอสมควรแล้ว อาทิตย์หน้าถ้าหนูว่างๆ ไม่ได้ไปไหน มาที่บ้านลุงก็แล้วกัน ลุงจะสอนวิธีเสียบกิ่งมะม่วงให้ ได้ยินหลานพูดกันหลายวันก่อนว่าอยากให้ต้นมะม่วงหน้าบ้านมีหลายชนิดใช่ไหม ลุงจะทำให้ดู หลานจะได้ไปทดลองเสียบกิ่งมะม่วงที่บ้านได้ แล้วลุงจะบอกป้าอ่อนให้ทำอาหารให้กินกันด้วยอาทิตย์หน้า” ลุงโตพูดพร้อมกับนำอุปกรณ์ต่าง ๆ ไป

วางไว้ที่ม้าหินแล้วเดินเข้าไปในบ้าน ลักครู่หนึ่งจึงเดินออกมา ยื่นเอกสารให้แพรวและเก๋คนละฉบับ “เอ้าหลาน เอาเอกสารเกี่ยวกับการขยายพันธุ์พืชนี้ไปอ่านดู ลุงได้รับแจกมาเมื่อคราวไปชมการประกวดพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับในเดือนธันวาคมที่ผ่านมา ลุงเห็นว่ามีความรู้เรื่องการต่อกิ่งเสียบกิ่งอยู่ด้วย ก็เลยตั้งใจไว้ว่าจะมอบให้หลาน เพราะเห็นว่าหลานสนใจเรื่องนี้อยู่ เอ้ารับไปเลยหลาน”

แพรวและเก๋รับเอกสารเกี่ยวกับการขยายพันธุ์พืชจากลุงโต พร้อมกับกล่าวขอบคุณก่อนที่จะลากลับบ้าน ได้ยินเสียงป้าอ่อนพูดที่หน้าต่างครัวว่า “แฮม! ลุงกับหลานสองคนนี้คุยกันถูกคองจริงนะ เย็นแล้วนะ เดี่ยวพอกับแม่จะเป็นห่วง หรือหลานจะกินข้าวที่บ้านป้าก่อนก็ได้นะ ค่ำๆ ป้าจะเดินไปส่ง ดีไหม”

แพรวและเก๋กล่าวขอบคุณป้าอ่อน และลาลุงโตก่อนที่จะแยกย้ายกันกลับบ้าน

รายได้พิเศษ

วันอาทิตย์ต่อมาอันเป็นวันนัดหมายของแพรว เก๋ และลุงโต และเป็นวันแห่งการรอคอยของเด็กทั้งสองนั้น ทั้งสองคนต่างก็รีบช่วยแม่ทำงานบ้านของตนด้วยความรวดเร็ว ทั้งปัดกวาดเช็ดถูบ้าน และกรอกน้ำใส่ขวดเข้าตู้เย็น ทั้งนี้เพื่อจะได้ไปที่บ้านของลุงโตเร็ว ๆ

เมื่อถึงเวลานัดหมายคือเวลาสิบโมงเช้า แพรวและเก๋ก็เดินไปถึงบ้านของลุงโต พบว่าลุงโตกำลังช่วยป้าอ้อนห่อขนมตาลอยู่ ป้าอ้อนหันมามักทายแพรวและเก๋ และถามว่า “จะทดลองห่อขนมคุบัวงไหมหลาน หรือว่าสนใจแต่เรื่องต้นไม้เหมือนลุงโตเขา”

“หนูชอบเหมือนกันค่ะคุณป้า แต่คิดว่าห่อแล้วคงจะเหมือนแม่ค้าของชำห่อพริกขี้หนูสดขายแน่ ๆ เลยค่ะ” เก๋ตอบป้าอ้อน

“หนูก็ชอบเหมือนกันค่ะ แต่ว่าชอบกินนะค่ะป้า เรื่องห่อ หนูทำไม่เป็นค่ะ เอาไว้วันหลังหนูจะมาฝึกกับคุณป้านะค่ะ เผื่อจะได้เป็นแม่ค้าขายขนมบ้าง” แพรวตอบป้าอ้อน

ป้าอ้อนกับลุงโตฟังแพรวกับเก๋พูดแล้วก็หัวเราะ ลุงโตช่วยป้าอ้อนห่อขนมตาล อีกครู่หนึ่งก็วางมือ ลูกไปหยิบอุปกรณ์การต่อกิ่งซึ่งวางไว้ที่ม้านั่ง จากนั้นหันมาเรียกแพรวและเก๋ให้ตามไป ก่อนที่จะเดินตามลุงโตไป แพรวหันมาพูดกับป้าอ้อนว่า “คุณป้าคะ ถ้าหนูฝึกการต่อกิ่งกับลุงโตเสร็จแล้วหนูจะมาช่วยคุณป้านะค่ะ”

“ขอบใจจะหลาน”

ลุงโตนำแพรวและเก๋ไปที่โต๊ะม้านั่ง เมื่อทุกคนนั่งเรียบร้อยแล้ว ลุงโตก็เริ่มอธิบายเรื่องการต่อกิ่งให้ฟัง โดยเริ่มตั้งแต่ความหมายของการต่อกิ่ง ประโยชน์และวิธีการต่อกิ่งแบบต่าง ๆ แพรวและเก๋นั่งฟังด้วยความสนใจ

“การต่อกิ่งพืชก็คือ การเชื่อมหรือประสานเนื้อไม้ของพืชทั้งสองชนิดสองส่วนเข้าด้วยกัน เพื่อที่จะให้เนื้อของพืชทั้งสองติดกัน การขยายพันธุ์ด้วยวิธีนี้ก็เพื่อเปลี่ยนยอดของต้นพันธุ์ไม่ดีให้เป็นพันธุ์ดี ซึ่งใช้หลักการเดียวกันกับการตัดตา คือ แทนที่จะใช้ตามาติดกับต้นตอ ก็เปลี่ยนมาใช้กิ่งพันธุ์ดีเสียบแทน

กิ่งพันธุ์ หมายถึง ส่วนของกิ่งพืชที่ต้องการนำเอามาต่อ ซึ่งประกอบด้วยตาที่กำลังพักตัวและเมื่อนำมาติดกับต้นตอแล้ว จะกลายเป็นส่วนบนของต้นพืชที่จะเจริญเป็นต้นหรือกิ่งของต้นเดิมต่อไป ปกติกิ่งพันธุ์ดีมักจะนำมาจากต้นพืชที่เป็นพันธุ์ดี สมบูรณ์ ปราศจากโรคและแมลงรบกวน

ต้นตอ หมายถึง ส่วนของต้นเดิมที่ทำหน้าที่เป็นระบบรากของต้นพืชที่นำกิ่งพันธุ์ดีมาต่อ ต้นตออาจจะเป็นต้นที่ได้จากการเพาะเมล็ด หรือต้นตอที่ได้จากการปักชำ หรือต้นตอที่ได้จากการตอนก็ได้ และถ้าการต่อกิ่งกระทำกับส่วนของต้นไม้ที่อยู่สูงขึ้นไปจากพื้นดินมาก ๆ เช่น การเปลี่ยนยอดใหม่ ส่วนของต้นตอในลักษณะเช่นนี้ จะต้องประกอบไปด้วยราก ลำต้น และกิ่ง

“เอ้อ คุณลุงคะ เราจะเอาต้นไม้อะไรมาต่อกิ่งก็ได้ใช่ไหมคะ” แพรวถามลุงโต

“ไม่ได้หลาน ต้นไม้ที่จะมาต่อกิ่งนั้น เราจะต้องดูว่ากิ่งพันธุ์ดีและต้นตอที่นำมาต่อกันนั้นจะต้องเข้ากันได้ คือ สามารถที่จะเชื่อมหรือประสานตัวกันได้ ซึ่งโดยปกติแล้วพืชที่อยู่ในตระกูลเดียวกัน หรือใกล้เคียงกันจะติดหรือต่อกันได้ และในการต่อกิ่งนั้นเราจะต้องทำในฤดูที่เหมาะสมด้วย และควรอยู่ในระยะเวลาที่ตาของกิ่งพันธุ์ดีกำลังอยู่ในระยะพักตัว ซึ่งส่วนใหญ่จะเริ่มทำก่อนที่ตาจะเริ่มแตกยอดใหม่”

“ในการต่อกิ่ง เราจะต้องใช้เครื่องมืออะไรบ้างคะคุณลุง” கேถามขึ้นบ้าง

“ใช้มีดติดตา ผ้าพลาสติก กรรไกรตัดกิ่ง เชือก และไม้หลักสำหรับปักยึด”

“คุณลุงคะ การต่อกิ่งมีกี่แบบคะ” แพรวถาม

“มีหลายแบบหลายวิธีหลาน มีทั้งการต่อกิ่งแบบฝานบวบ แบบเข้าเดือย แบบเสียบเปลือก แบบเสียบข้าง แบบเสียบลิ้ม และการเสียบกิ่งแบบเข้าลิ้น”

ขณะที่ลุงโตกำลังบอกชื่อการต่อกิ่งแบบต่างๆ อยู่ นั่น แพรวอดใจไว้ไม่ได้ พุดกับลุงโตว่า “คุณลุงคะที่คุณลุงบอกชื่อมาเยอะแยะไปหมดเลยคะ หนูคงจะจำไม่ได้แน่ คุณลุงลองหันไปดูหน้าเก๋สิคะ” ลุงโตหันไปดูหน้าเก๋ตามที่แพรวบอก แล้วก็หัวเราะ

“แหม...นี่แค่ลุงบอกชื่อให้ฟังนะ หลานยังทำหน้ายุ่งๆ ขนาดนี้ แล้วถ้าลุงทำตัวอย่างให้ดู หน้าของหลานมียุ่งกว่านี้รึหลานเก๋”

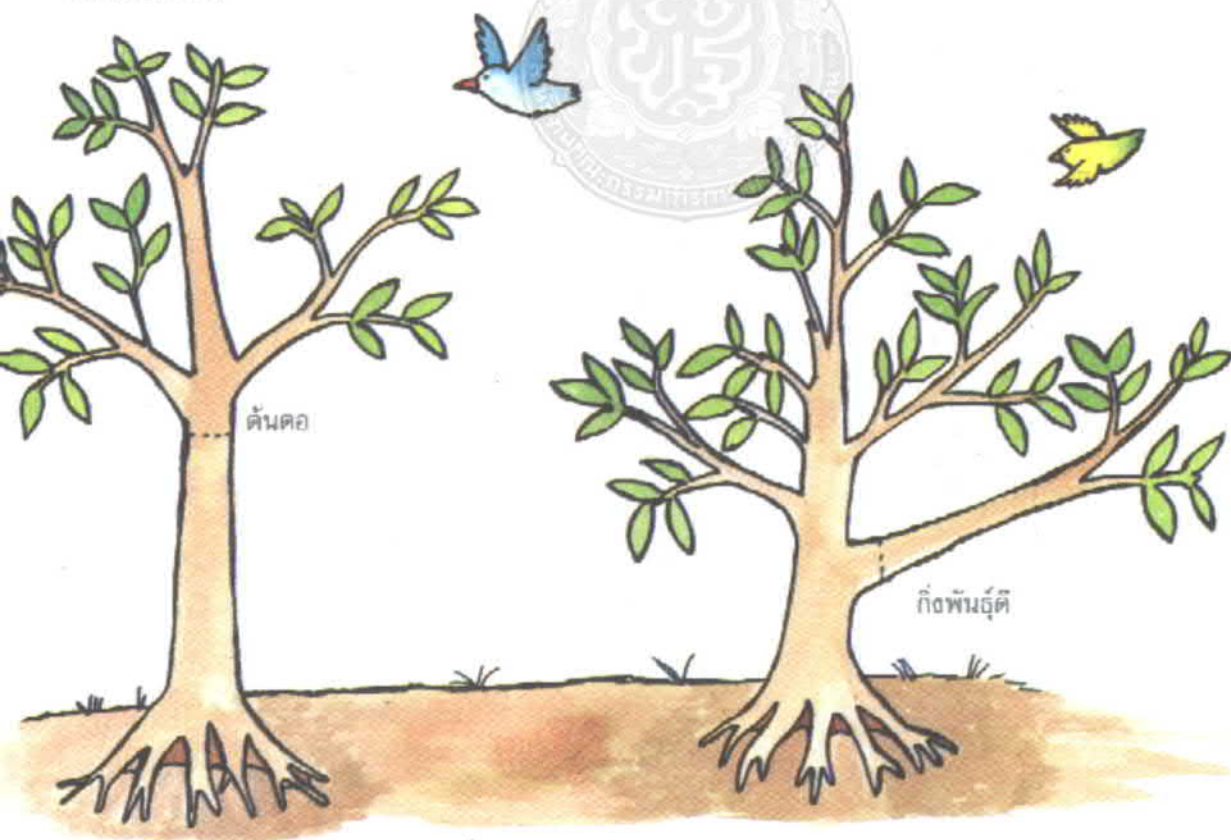
ก็พุดกับลุงโตด้วยสีหน้ายิ้มๆ ว่า “คุณลุงคะ วันนี้จะถ่ายทอดวิชาแบบไหนคะ กว่าที่จะถ่ายทอดวิชาเสร็จ ขนมตาลคงจะเสร็จพอดีนะคะคุณลุง”

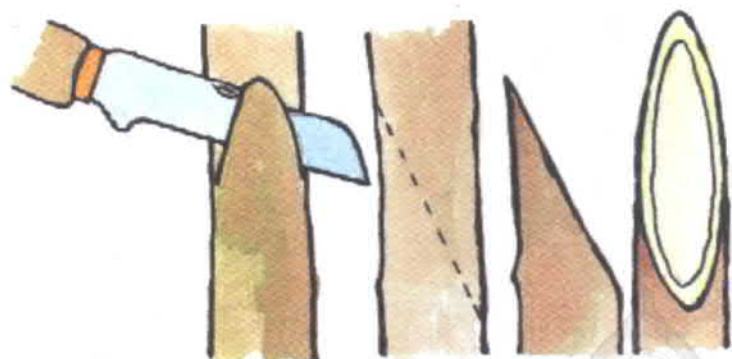
ลุงโตยิ้ม พูดกับแก้วว่า “การต่อกิ่งไม่ว่าจะแบบไหน ผลก็ออกมาคล้ายกัน ลุงก็เลยคิดว่าวันนี้จะสอนการต่อกิ่งแบบง่าย ๆ สักสองแบบ คือ แบบผ่านบวบ และแบบเสียบลิ่ม คิดว่าเท่านี้คงจะพอนะ ชินสอนมากกว่านี้มีหวังความรู้หมดตัวลุงแน่ เอาไว้โอกาสดี ๆ หรือเรียนในชั้นสูง ๆ ขึ้นไป คิดว่าทางโรงเรียนคงจะสอนให้ เอ้อ...เดี๋ยวลุงขอติ่มน้ำเย็นสักแก้วหนึ่งก่อนนะพูดเสียนจนคอแห้งเลย” ลุงโตพูดพลางก็รินน้ำจากกระบอกน้ำที่วางอยู่บนโต๊ะใส่แก้วน้ำดื่มอย่างกระหาย หลังจากนั้นลุงโตจึงอธิบายต่อพร้อมกับทำตัวอย่างการต่อกิ่งแบบผ่านบวบให้ดูก่อน

“เอ้อ เดี่ยวลุงจะอธิบายให้ฟังก่อนว่าการต่อกิ่งแบบผ่านบวบเป็นวิธีต่อกิ่งที่ใช้กับไม้เนื้ออ่อน หรือไม้ชุ่มน้ำ นอกจากนี้ก็ใช้ต่อยอดของไม้เนื้อแข็งทั่ว ๆ ไป ขั้นตอนการทำก็จะมือแบบนี้

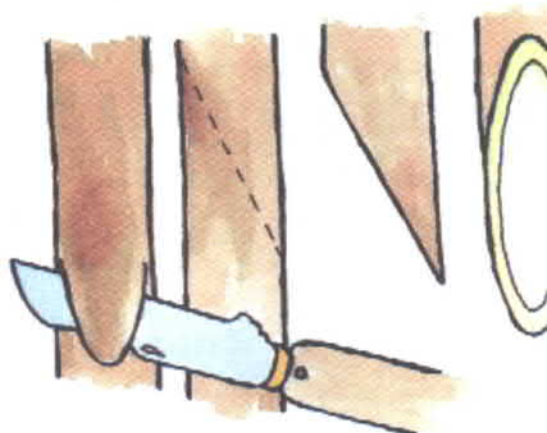
ขั้นแรก เลือกต้นตอและกิ่งพันธุ์ดีให้มีขนาดเท่า ๆ กัน และควรให้บริเวณส่วนที่ต่อเรียบและตรง

ขั้นที่สอง เจียนปลายกิ่งต้นต่อให้เฉียงขึ้น
ให้ผลที่เจียนยาวประมาณ ๑ - ๑๒ นิ้ว

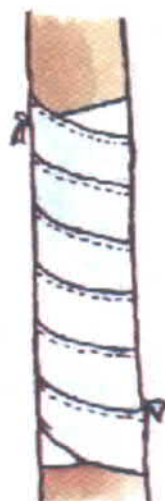
ขั้นที่สาม เจียนกิ่งพันธุ์ดีเฉียงลงให้ผล
และองศาที่เฉียงลงพอๆ กับผลบน
ต้นต่อที่เตรียมไว้

ขั้นที่สี่ ประกบผลของกิ่งพันธุ์ดีลงบน
ผลที่เตรียมไว้บนต้นต่อให้สนิท

ขั้นที่ห้า พันกิ่งที่ประกบกันด้วยผ้า
พลาสติกพันกิ่ง โดยพันให้แน่น เพื่อ
มิให้กิ่งเคลื่อน และป้องกันน้ำเข้า

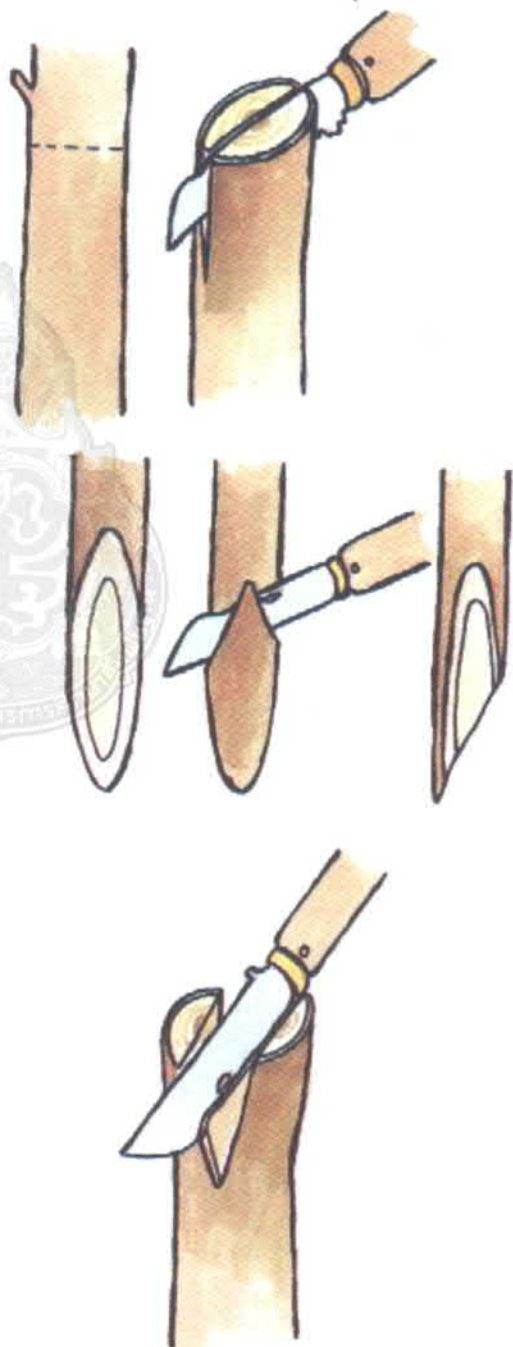
“เอาละ การต่อกิ่งแบบฝานบวบก็มีแค่นี้แหละหลาน เอ้อ เกือบลืมไป การต่อกิ่งแบบนี้ มีสิ่งที่ต้องระวัง คือ จะต้องใช้ไม้หลักปัก และใช้เชือกยึดส่วนยอดของกิ่งพันธุ์ดีด้วยเพื่อป้องกันการถูกลมโยก และจะต้องไม่เอาผ้าพลาสติกออกจนกว่ากิ่งพันธุ์ดีจะเจริญดีแล้ว และห้ามรดน้ำ หรืออย่าให้บริเวณที่ทำการต่อกิ่งไว้น้ำ เพราะน้ำที่รดจะทำให้รอยแผลที่ต่อไว้ติดเชื้อ

เข้ครวนี้ก็เหลือการตอกิ่งอีกแบบหนึ่งที่ลุงจะสอนให้ คือ การตอกิ่งแบบเสียบลิ่ม การตอกิ่งแบบนี้เป็นวิธีที่นิยมใช้สำหรับการตอยอดโดยเฉพาะ ไม่ว่าจะเป็นกิ่งที่มีขนาดใหญ่ หรือเล็ก ขนาดของกิ่งพันธุ์ที่พอเหมาะควรมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ $\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{2}$ นิ้ว สำหรับขนาดของต้นตอควรมีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๑ - ๔ นิ้ว กิ่งพันธุ์ควรเป็นกิ่งที่มี อายุประมาณ ๑ ปี ขั้นตอนการตอควรทำดังนี้

ขั้นแรก ตัดยอดต้นตอบริเวณที่ตรง ไม่มีข้อหรือตา ผ่ากลางต้นตอตรง รอยตัดให้ยาวประมาณ ๒ - ๓ นิ้ว

ขั้นที่สอง เจียนกิ่งพันธุ์ดีด้านโคน ให้เป็นรูปปลี้ม แต่เจียนให้สั้นลิม ด้านหนึ่งหนากว่าอีกด้านหนึ่ง

ขั้นที่สาม เผยรอยผ่าบนต้นตอ โดยใช้ใบมีดสอดเข้าไปในรอยผ่า แล้วบิดใบมีดให้รอยผ่าเผยออก

ขั้นที่สี่ สอดกิ่งพันธุ์ตามรอยผ่าของต้นตอ
ให้เยื่อเจริญสัมผัสกัน

ขั้นที่ห้า พันด้วยผ้าพลาสติกหรือยารอยต่อ
ด้วยขี้ผึ้งที่ใช้ในการต่อกิ่งก่อนแล้วจึงพัน
ผ้าพลาสติก

ด้วยความเอาใจใส่ ช่างสังเกตและจดจำ ประกอบกับมีความตั้งใจอยู่แล้ว ใน
เวลาไม่นานนักแพรวและเก๋ก็ซึมซับความรู้ที่ได้จากลุงโตจนเกือบหมดสิ้น แพรวและเก๋ได้ทดลอง
ต่อกิ่งให้ลุงโตดูด้วย ลุงโตนั่งมองผลงานของเด็กทั้งสองด้วยความพอใจ

“เออ...ฝีมือขนาดนี้ ลุงคงจะวางมือได้แล้ว เอาไว้ช่วงโรงเรียนปิดเทอมปลาย ลุง
จะชวนหลานไปหารายได้พิเศษนะ”

แพรวและเก๋ฟังลุงโตพูดแล้วทำหน้างง ๆ

“รายได้พิเศษอะไรคะ แล้วไปหาที่ไหนคะ” แพรวถามทันทีด้วยความสงสัย

“เอาเถอะน่า มิกี้แล้วกัน มีแน่นอน แล้วรายได้มากด้วยถ้าฝีมือขนาดนี้”

แพรวและเก๋ฟังแล้วยิ่งงงใหญ่ แต่อย่างไรก็ตามก็รู้สึกดีใจที่จะมีรายได้พิเศษในช่วง
ปิดเทอมปลายนี้

ลุงโตเห็นเด็กทั้งสองงง จึงขยายความให้ฟังว่าเพื่อนของลุงโตซึ่งไปทำสวนมะม่วง และสวนพุทราอยู่ที่จังหวัดราชบุรีได้ขอให้ลุงโตไปติดดา เสียบกิ่ง และทาบกิ่งให้ ลุงโตเห็นว่าคราวนี้เป็นโอกาสดีที่จะให้แพรวและเก๋เป็นลูกมือช่วยลุงโตทำการติดดา เสียบกิ่งและทาบกิ่งได้

แพรวได้ถามลุงโตถึงวิธีการทาบกิ่งมะม่วง ลุงโตรับปากว่าจะสอนให้ในโอกาสหน้า ในตอนกลางวันของวันนั้น แพรวและเก๋ได้กินข้าวที่บ้านของลุงโต ทั้งนี้ด้วยความอนุเคราะห์ของป้าอ่อนที่ลงมือทำข้าวผัดทรงเครื่องให้กิน แพรวและเก๋กินอาหารและขนมตาลฝีมือป้าอ่อนด้วยความเอร็ดอร่อย ความเหน็ดเหนื่อยจากการฝึกงานหายไปทันทีหลังจากกินอาหารแล้ว

หลังจากช่วยกันทำความสะอาดบริเวณฝึกงาน และทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ แล้ว ลุงโตได้หยิบกล่องเครื่องมือขึ้นมา เปิดฝากล่อง และหยิบขวดน้ำมันหยอดจักรเย็บผ้าออกมา แพรวเห็นแล้วเกิดความสงสัย ถามลุงโตว่าจะเอาน้ำมันหยอดจักรไปหยอดตรงรอยกึ่งที่ต่อไว้หรืออย่างไร

“ไม่ใช่ ขึ้นหยอดลงไปมีหวังกึ่งที่ต่อไว้ไม่ติดแน่นๆ”

“นี่แพรว สงสัยขนมตาลทำพิษแล้วละ สิมไปแล้วหรือน้ำมันนั้นนะเขาเอาไว้สำหรับทาเครื่องมือเกษตรที่เป็นโลหะเพื่อป้องกันสนิม เหนื่อน้ำดีจังเลยนะ” เก๋พูดขึ้นพร้อมกับหัวเราะ แพรวกับลุงโตฟังแล้วก็หัวเราะด้วย

“เอ้อ...คุณลุงคะจะให้หนูมาช่วยรดน้ำต้นไม้ด้วยหรือเปล่าคะ” เก๋ถามลุงโต

“ไม่ต้องหรอกหลาน ลุงจะดูแลเอง แต่ถ้าหลานว่าง หลังจากเลิกเรียนแล้วจะแวะมาดูแลงานก็ได้นะ”

“คุณลุงคะ ช่วงที่เราจะเดินทางไปสวนมะม่วง สวนพุทราที่ราชบุรี อย่าลืมชวนคุณป้าไปด้วยนะคะ หนูติดใจข้าวผัดฝีมือคุณป้าคะ” แพรวพูด

“แน่นอนหลาน ลุงต้องชวนไปแน่”

ป้าอ่อนซึ่งอยู่ในบริเวณนั้นได้ยินทุกคนพูดถึงตัวเอง โดยเฉพาะเด็ก ๆ ชมว่าทำข้าวผัดอร่อยก็อมยิ้ม พูดกับเด็ก ๆ ว่า “แหม...คุยกันสนุกจริงนะ เย็นนี้จะกินข้าวเย็นที่นี้อีกก็ได้นะ รับรองว่าข้าวผัดมีอีกกลางวันเลย”

“คุณป้าจะแกงอะไรหรือคะ” கேถาม

“ป้าจะแกงส้มผักกระเจต และทำน้ำพริกปลาทุ ว่าไงจะอยู่กินข้าวเย็นด้วยกันอีกไหม”

แพรวกลืนน้ำลายลงคอเมื่อได้ยินป้าอ้อนบอกว่าจะทำแกงส้มผักกระเจต ทั้งนี้เพราะแกงส้มผักกระเจตเป็นอาหารโปรดของตน แต่เนื่องจากตอนนี้ภายในท้องยังแน่นและอึดอัดอยู่

“เอาไว้โอกาสหน้านะคะคุณป้า หนูคงจะได้ชิมฝีมือแกงส้มผักกระเจตของคุณป้าแน่นอนเลยล่ะ ของโปรดหนูด้วย”

แพรวและเก็บขลุ่ยไปกับป้าอ้อนเก็บอุปกรณ์การต่อกิ่งและจานสามเส้าเรียบร้อยก็กล่าวลาขลุ่ยไปกับป้าอ้อน ขลุ่ยบอกแพรวกับเก๋าว่า “คราวหน้าลุงจะสอนเรื่องการทาบกิ่งให้นะ”

เด็กทั้งสองกล่าวขอบคุณขลุ่ยและเดินกลับบ้าน

คืนนั้นทั้งแพรวและเก๋นอนหลับสบายเป็นสุข โดยเฉพาะแพรวนั้นก่อนหลับได้คิดฝันถึงรายได้พิเศษในช่วงปิดภาคเรียน และต้นมะม่วงที่พอปลูกไว้ข้างบ้านสามต้น ซึ่งแพรวตั้งใจไว้ว่าจะต้องทำให้ต้นมะม่วงนั้นมีหลายชนิดในต้นเดียวกันให้ได้

ผู้จัดทำ
คณะกรรมการยกร่างโครงสร้างและตรวจหรือพิจารณาต้นฉบับ
หนังสืออ่านเพิ่มเติมและส่งเสริมการอ่าน
ชุด “อาชีพที่สร้างสรรค์ขึ้นเอง” (อาชีพอิสระ) ระดับประถมศึกษา

อธิบดีกรมวิชาการ	ที่ปรึกษา
รองอธิบดีกรมวิชาการ	ที่ปรึกษา
ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาหนังสือ	ที่ปรึกษา
นางประยงค์ จินดาวงศ์	ประธานกรรมการ
นางอารีรัตน์ วัฒนสิน	กรรมการ
นายลุงขาว พงษ์บริบูรณ์	กรรมการ
นางศรีสมร คงพันธุ์	กรรมการ
นางจรรยา สุปกรณ์	กรรมการ
นางบุญลัก โฉมรุ่ง	กรรมการ
นางนิราวัช เกตุระหงษ์	กรรมการ
นางวนิดา เสาร์โสภณ	กรรมการ
นางสาวลัดดา เบญจรวางค์	กรรมการ
นายวิทยา สิริอนุวัฒน์	กรรมการ
นางเข็มทอง รักษาพรหมณ์	กรรมการ
นางสาวสจิริ สุทัศน์ ณ อยุธยา	กรรมการ
นายเอี่ยม จุ้ยประเสริฐ	กรรมการ
นางเพชรภรณ์ รื่นรมย์	กรรมการ
นายสมเจตน์ กาพิศิษฐ์	กรรมการ
นางยาใจ แสงศักดิ์	กรรมการ
นางวิไล ชารส	กรรมการ
นายอุทัย ไชยกลาง	กรรมการ
นางวรรณิ จันทศิริ	กรรมการและเลขานุการ

ผู้เขียน

นายเอี่ยม จัยประเสริฐ

ผู้ตรวจ

นายदनัย ดิษยบุตร

นายวิทยา สิริอนุวัฒน์

บรรณาธิการ

นางวรรณิ จันทศิริ

ผู้ออกแบบปกและวาดภาพประกอบ

นางสุมิตรา เทียนตระกูล

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการได้จัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ ชุด “อาชีพที่สร้างสรรค์ขึ้นเอง” (อาชีพอิสระ) เรื่อง สนุกกับการขยายพันธุ์พืช สำหรับชั้น ประถมศึกษาปีที่ ๕ - ๖ ขึ้น กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้หนังสือนี้ ในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๘

(นายอินทร์ ศรีคุณ)

ผู้ตรวจราชการกระทรวง รักษาราชการแทน

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

